

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Verwaltung und Schriftleitung - Uprava in uredništvo: Pucinijska 5 —
Tel. 31-22—31-26 — Erscheint wöchentlich - Izhaja vsak teden

Festbezugspreis jährlich - Naročnina letno Ltr 24 — Einzelverkaufspreis
- Posamezna številka Cent. 80.

Streznimo se Slovenci!

Slovenci smo majhen narod, tega se vsi zavedamo. Moramo pa se tudi zavedati, da imajo majhni narodi čisto drugačno usodo kakor veliki narodi, ki vladajo celinam in velikim področjem na svetu. Majhnemu narodu mora biti njegov lastni obstanek največja skrb. Njegove korenine se morajo razrasti čim globlje, da lahko narod kljubuje viharjem. To se pravi: domovinska ljubezen pripadnikov majhnega naroda mora biti najgloblje zasidrana. Majhen narod zgreši pot in zapravi svojo usodo, ako se odtrga od domovinske ljubezni in se vda kakršnim koli bliednjam in računom na tujo pomoč.

Odkar je vihra vojne zavihrala tudi nad slovenskim narodom, je začela komunistična in druga tuja propaganda sejati med nami nesrečno seme zablod. Marsikdo se je dal zapeljati, odvrnil se je od prave domovinske ljubezni in se priključil različnim gibanjem, ki strežejo zgolj koristim tujih držav. Danes, ko so slovenska tla posejana s tisočermi grobovi žrtev komunističnega nasilja, sprevidi marsikdo, ki je doslej bil v zablodi, da taka

pot ni prava, ker brezpogojno vodi ves narod v pogubo.

Slovenski narod, strezni se, preden ti odbije zadnja ura!

To je geslo in opomin, ki gre danes po naših mestih in vaseh. Naj bi ne šel opomin samo v ušesa, marveč naj bi to geslo prešinilo vsa slovenska srca. Slovenci moramo postati složni v motrenju svojih pravih narodnih koristi. Narod ne sme samemu sebi žagati veje, ne sme samemu sebi izpodrezavati korenin, ne sme samemu sebi odpirati žil, da ne izkrvavi in usahne. Narod — tako majhen, kakor je slovenski, in tako sposoben, kadar je trezen in razsoden — mora spet zbrati vse svoje sile, da jih bo obračal v prid lastnemu blagru. Ne v propast in razsulo, marveč k složnemu delu nas kliče dvanajsta ura! Grobovi nas opominjajo: Slovenci, bodite složni in svojemu narodu zvesti že zaradi žrtev, ki so doslej padle po nedolžnem zavoljo strašne zablode tistih, ki so se vdinjale tuji propagandi.

Dobra znamenja kažejo, da po težkih preizkušnjah prehajamo Slovenci spet na pravo pot.

najgostejša množica Ljubljančanov. Ljudje so vzklikali domobrancem in proti komunizmu, mahali z robcami in klobuki, dekleta pa so vojsčakom poklonila še mnogo šopkov. Tudi na nadaljnji poti so se ponavljale manifestacije, da je na ta način vse Ljubljana izpričala svoje simpatije do domobrancev. Slike, ki jih pričujemo, kažejo značilne prizore z nedeljskega obhoda.

PREGLED VOJNIH DOGODKOV

Na vzhodni fronti se je končala doba letnih in jesenskih bitk. Začenja se obdobje zimskih bojev. Njih obsežnost se zaradi neugodnega vremena manjša in z njo se manjša tudi njih važnost. Pretekli teden so bili na skoro 1600 km dolgi fronti od Kerča do Nevlja večji boji le na dveh mestih: južnozahodno in zahodno od Kremenčuga, kjer skušajo Sovjeti razbremeniti pritisk, ki ga izvajajo nanje Nemci zahodno od Kijeva. Drugo področje večjih bojev je bilo severovzhodno od Cernigova, kjer je bil položaj popolnoma v rokah Nemcev. Na vseh drugih odsekih bojišča pretekli teden ni prišlo do nobenih sprememb in bojev.

V nedeljo dopoldne je bila v Berlinu velika svečanost, na kateri so proslavili drugo obletnico podpisa vojaškega zaveznitva med Nemčijo, Japonsko in Italijo. Udeležili so se je med drugimi cesarski japonski veleposlanik Ošima, veleposlanik fašistične republikanske vlade Anfuso in nemški zunanji minister von Ribbentrop. Uvodne besede je spregovoril nemški minister Meissner. Poglede Japonske na pretekli dve leti sodelovanja je obrazložil poslanik Ošima, ki je izrazil prepričanje, da bodo sile trojne pogodbe prizadejale zavezniskim vojnim silam odločilen poraz. Končno je spregovoril še veleposlanik Anfuso, ki je podčrtal ideale vseh treh držav.

V zvezi z isto priložnostjo je v nedeljo govoril po radiu nemški zunanji minister von Ribbentrop. Potem ko je orisal zavrattne vojne cilje zaveznikov, je svoj govor zaključil takole: »Nova Evropa bo poskrbela, da se ne bo nikoli kaka tuja velesila preveč približala evropski celini in ji skušala vsiliti svoj način življenja in svoje zakone. Tako kot bo vzhodna Azija v bodoče oblikovana, vladana in branjena zgolj od Vzhodnoazijcev, ne bo dopuščala več zunanega vmešavanja, bo isto storila tudi Evropa. Več sto milijonov ljudi, ki so združeni v trojni pogodbi, ve zakaj gre in so pripravljene, da žrtvujejo tudi najvišje, za skupno zmago pravične stvari.«

Turška vlada ne bo spremenila svoje zunanje politike, čeprav jo boljševisko anglosaški zavezniki obetavajo in skušajo pridobiti za svoje namene. Pretekli teden je izšlo obvestilo, ki je povedalo, da so se sestali v Kairu Roosevelt, Churchill in Ineni, da bi se porazgovorili v »luči rezultatov teheranske konference«. Tega sestanka so se udeležili tudi Eden, Hopkins in Menemenzogli. Ko se je slednji vrnil nazaj v Turčijo, je sprejel Reuterjevega dopisnika in mu izjavil: »Turška zunanja politika ostane nespremenjena. To velja tudi glede njene politike napram Osi. Turška politika ostane zvesta svojim načelom. Potrebno je načelno razlikovati dve stvari: okrepitev turške zveze z Veliko Britanijo in nadaljevanje turške zunanje politike. Okrepitev turške zveze z Veliko Britanijo se izvaja samo v okviru turške zunanje politike.«

Nezaupanje, ki so ga pokazali mednarodni politični krogi do tako razpitega razpusta kominterne, se kaže kot vedno bolj upravičeno. Španski list »Informaciones« komentira zaupno okrožnico Dimitrova in ugotavlja, da vsebina te okrožnice odstranjuje zadnji dvom glede razpusta kominterne. Dimitrov namreč v tej okrožnici priznava, da je razpust tretje internacionale zgolj

Ljubljana je toplo pozdravila domobrance

Slovenci domobranci so v nedeljo napravili obhod po Ljubljani, ki je bil na vsej črti zmagovit. Ob 10.45 so pešci in topničarji v dolgih kolonah krenili izpred nekdanje orožniške šole na Ljubljanskem polju ter prikorakali mimo glavnega kolodvora v središče Ljubljane. Že tu so bili od množice burno pozdravljeni, še mnogo večji delez priznanja pa so želi na nadaljnjem pohodu mimo pošte in po Ulici 3. maja. Na balkonu vladne palače je prezident general Bupnik zadovoljno motril domobranske čete, ki so stopale strumno in

odločno. Fantje in mladeniči v novih uniformah, s čeladami na glavi, so vzbujali vso pozornost. O simpatijah do njih pa so najbolj pričali šopki, katere so jim poklonila ljubljanska dekleta. Posebno je presenetila dolga kolona domobranskih topničarjev, ki jih je Ljubljana prvič videla in se s tem prepričala, da je izgradnja domobranske organizacije vsestransko zajeta. Zelo živahno so bili domobranci nadalje pozdravljeni na Kongresnem trgu, kjer je bilo največ mladine, krona sprejema pa je bil Marijin trg, kamor se je zgrnila

Manjša slika kaže, kolikšna množica je pred glavno pošto pozdravljala domobrance. Na zgornji večji sliki krasijo dekleta domobrance s šopki, na spodnji sliki pa je oddelek domobranskega topništva

»strategični manever«, in da bo organizacija pod imenom »likvidacijski odbor kominterne« še dalje zasledovala svoje smotré svetovne revolucije.

O stanju na bojiščih nam je dalo nemško vojno poročilo v torek 14. t. m. naslednjo sliko:

Pri Krovgradu in pri Cerkasih je sovražnik včeraj ojačil svoj pritisk. Prišlo je do ogorčenih bojev, ki še trajajo, in med katerimi je sovjetskim četam za ceno visokih krvavih žrtev ponekod uspelo, da so si pridobile nekaj ozemlja. Mesto Cerkas, čigar posadko je sovražnik v več tednov trajajočih bojih zamen poizkušal obkoliti, je bilo od naših čet v pretekli noči po nalogu izpraznjeno.

Na napadalnem področju severnovzhodno od Žitomira so očistile naše čete razpršene sovražnikove oddelke z zapadne obale Tetereva. Od 6. do 13. decembra je izgubil tamkaj sovražnik 4400 ujetnikov in okrog 11.000 mrtvih, 927 topov, 254 oklopnikov in mnogo lahkega ter težkega pehotnega orožja je bilo zaplenjenega ali uničenega.

V teh bojih sta se posebno odlikovali turliška 1. oklopna divizija pod poveljstvom generalnega poročnika Krügerja in 68. brandenburška pehotna divizija pod poveljstvom polkovnika Scheuerpfuga.

Južno od Nevela je po močni topniški pripravi napadlo več sovjetskih divizij z močnimi oklopnimi silami. Bile so odbite, nekaj krajevnih vdorov je bilo zajezjenih, drugi pa so bili s protisunkom očiščeni. Številni oklopniki so sestreljeni obitali na bojišču.

Na južnitalijanskem bojišču je potekel dan razen krajevnih spopadov ob jadranski obali mirno.

Sovražne bombniške jate so včeraj v popoldanskim urah v zaščiti megle in gostih oblakov priletele nad severnozgodno Nemčijo. Številne rušilne in zažigalne bombe so povzročile škodo v stanovanjskih okrajih raznih krajev. Sestreljenih je bilo 11 sovražnih letal.

V pretekli noči so vrgla sovražna motilna letala bombe na rensko-vestfalsko industrijsko področje.

Egoistična in nepočestna igra Anglije z malimi narodi se vedno bolj razkrija in razgalja. Tako je pretekli teden sporočila angleška agencija »Exchange« da je bil v Kairu razgovor Churchill in Edena z bivšim jugoslovanskim kraljem Petrom in šefom njegove begunske vlade Puričem. Pri tem razgovoru so obravnavali težak notranji politični konflikt, ki je po mnenju te agencije izbruhnjal v jugoslovanskem taboru. Očitno pomeni ta razgovor odstranitev Puričeve vlade. Ta je po naziranju iste agencije izgubila v zadnjih mesecih v Londonu mnogo ugleda, in kaže po poročilih iz Jugoslavije nima tamkaj skoro nobenega pristaša več. Londonski časopis »Times« piše k temu, da lahko služi Mihajlovi čvo zadržanje samo sovražniku. List skuša oprati Titove pristaše očitka da so teroristi ali komunisti, kakor jih je označila Puričeva vlada.

Japonska je objavila pregled svojega dveletnega vojskovanja. V njej pravi, da je uničila ali sestrelila doslej 2728 sovražnih letal in 185 vojnih ladij. Sovražnik je izgubil okoli 193.000 moč. Na kitajskem bojišču so našli preko 210.000 mrtvih. Tamkaj so ujeli skupno 224.627 vojakov, potopili in poškodovali pa 88 ladij, zaplenili 3466 čolnov in sestrelili 737 letal. Japonske izgube znašajo v istem razdobju 32.962 mrtvih in 313 sestreljenih letal.

Z Dolenskega so prišla nova poročila o uničevanju komunistov. Nemška vojska je začela borbo od vseh strani. Nedaleč od Grosuplja je bila presenečena garda znanega kolovodje Borisa Kidriča. Vseh je bilo kakih 60. Od teh jih je 30 padlo, 2 sta bila ujeta. Kidrič z ostalimi pa se je komaj rešil in je zasledovan. Nadalje so bili zajeti in pobiti ostanki že prej razbite »Ljubljanske brigade«. Le malo se jih je rešilo v gozdove okraj Rakitne in Illove gore. Nadalje je »Gubčeva brigada« izgubila nad 250 mrtvih, 500 pa jih je bilo ujetih. Obkolil je tudi odlični komisar Ivo Vipotnik zajetih pa je bilo 8 komunističnih zdravnikov. Nemške čete so odločno nastopile tudi pri Kočevju in povzročile komunistom krvave izgube. Nadalje javljajo iz Novega mesta, da je bila v tamošnji okolici zajeta in uničena skoraj cela »Tomšičeva brigada«, v kateri so bili sami trdovratni komunisti. Z Dobrovo pa javljajo, da so domobranci napadli komuniste ter ranili znanega terenca Alojza Erbežnika iz Kozarij, ki so ga že lansko leto zasledovali. Erbežnik je ranam kmalu nato podlegel. Tako prihajajo vedno nova poročila, ki javljajo, da so komunistične brigade zapise pogubi.

DOMAČE NOVICE

*** Povišanje plač državnih uradnikov in upokojencev.** Po naredbi z dne 10. decembra 1943 je Oberster Kommissar g. dr. Rainer zvišal prejemke vsem državnim uradnikom in državnim nameščencem, kakor tudi uradnikom v javni službi provinc, uradnikom občinskih uprav ter uradnikom in nameščencem državnih in poldržavnih zavodov na operacijskem ozemlju Jadransko Primorje za 30% z veljavnostjo od 1. decembra 1943 dalje. Ta uredba se nanaša tudi na vse dodatne prejemke, kakor na primer na draginjske in družinske doklade, in na vse pokojninske prejemke.

*** Odločna odredba.** Gospod prezident general Rupnik je odredil, da se takoj odpuste iz službe vsi aktivni častniki, podčastniki in vojaški uradniki, ki so v katerem koli svojstvu zaposleni pri državnih in samoupravnih uradih ali ustanovah in se ne morejo izkazati, da so se prijavili v slovensko domobranstvo. Na vojaške državne mojstre, služitelje in delavce se ta odredba ne nanaša.

*** Objava ljubljanskega mestnega poveljstva.** Od 20. t. m. dalje veljajo samo nova prehodna dovoljenja. Vsa stara prehodna dovoljenja in tudi ona z veljavnostjo do 31. t. m. se morajo zamenjati.

*** Posebna občinska socialna davščina v Ljubljani.** Mestna uprava ljubljanska se je odločila, da uvede prihodnje leto posebno občinsko socialno davščino. Plačevalci jo bodo vsi, ki plačujejo na območju mesta Ljubljane kakršen koli davek po zakonu o neposrednih davkih, ako je davčno oblasivo ugotovilo da imajo čistih dohodkov najmanj 20.000 lir letno. Pri osebah, ki so zavezane k plačilu te davščine bo podlaga za odmero uslužbenki davek. Določena je posebna lestvica, po kateri bodo plačali tisti ki imajo dohodkov od 20.000 do 30.000 lir 4% tisti, ki imajo dohodkov od 30.001 do 60.000 lir 6% in tako naprej do 400.000 lir, ko znaša davščina 20%.

*** Zadušnica za žrtve komunističnega zverstva.** V soboto je bila v ljubljanski stolnici maša zadušnica za žrtve, ki so pred letom dni padle pri komunističnem napadu na Aldoce, in za žrtve, ki so umrle v internaciji na Rabu. Mašo je opravil ajdovski župnik g. Gregorij Mali in se je zadušnice udeležilo mnogo vernikov. Navzoči so bili tudi domobranci.

*** Zaplomba imovine komunistov.** Prezident pokrajinske uprave je podpisal odlok, s katerim je bila zaplenjena vsa premožna in nepremožna imovina naslednjih komunistov: odvetnika dr. Milana Lemeža, prof. Draga Stepišnika, odvetnika dr. Maksa Šnuderla, ki so vsi iz Ljubljane, in industrica Karla Zagaria z Rakoka.

*** 70-letnica akademika dr. Josipa Plemelja.** V soboto je praznoval 70-letnico svojega rojstva g. dr. Josip Plemelj redni profesor ljubljanske univerze, redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, in doslani član raznih inozemskih akademij. Prof. dr. Plemelj je po rodu z Bleda. Studiral je v Ljubljani na Dunaju in se izpopolnjeval v Berlinu in Göttingenu. Leta 1902 je postal privatni docent za matematiko na dunajski filozofski fakulteti leta 1907 pa je bil imenovan za profesorja matematike na univerzi v Črnovicah. V istem svojstvu je prišel avgusta 1. 1919 v Ljubljano. Bil je tudi prvi rektor slovenske univerze. Ko je bila ustanovljena akademija znanosti in umetnosti, je bil prof. Plemelj med njenimi prvimi člani. Po svojem delu je slavienec dosegel mednarodni sloves. Kot vzgojitelj je bil svojim dijakom vedno izvrsten učitelj, da so ga vsi veljavili. Profesorju dr. Plemelju k njegovemu življenjskemu jubileju iskreno čestitamo. Želimo mu še mnogo uspehov in srečnih let.

*** Smrt ključavničarskega mojstra Avgusta Martiničiča.** Na praznik dne 2. decembra je v Ljubljani umrl dolgoletni ključavničarski mojster g. Avgust Martiničič. Njegovo podjetje je eno izmed največjih svoje stroke in je opremljeno z najmodernejšimi stroji. Koncem leta 1939. je praznovalo 60-letnico obstoja. Pokojnik je v Ljubljani slovel kot eden najboljših umetnih ključavničarjev in je izvršil mnoga ključavničarska dela v raznih ljubljanskih palačah. Zanimal se je tudi za vsa vprašanja obrtnikov in imel velike zasluge za vaiteniški dom.

*** Zanimanje za slovensko čtivo na Goriškem.** Zадnje dni prejemamo na Goriškem redno slovensko časopisje *»Ljudstvo«*, ki je dolgo pozregalo slovenskega čtiva, je zadovoljno, da mu je bilo ustreženo. Posebno so se ljudje razveselili prvih knjig, kakor se veselijo vseh prizadevanj, da se v uradih uvede materinski jezik.

*** Umesten poziv.** »Jutro« je te dni objavilo poziv na vse Slovence, naj bi letos ne sekali smrek za okras domov na božič. Slovenski gozdovi so zaradi dogodkov zadnjih let tako opustošeni, da pomeni posek vsake, še tako neznatne smrečice resnično škodo. Prošnja zaključuje s pozivom, naj bi božični običaj s smrekami nadomestile butarice ali kaj podobnega, kar ne bi zahtevalo novega opustošenja naših gozdov.

*** Zaradi navijanja cen in veriženja** je bilo nedavno v Ljubljani obsojenih 90 oseb na skupno denarno globoko 12.000 lir. Med temi jih je 51, ki so morale plačati 84.000 lir denarne globe, ker so navijale cene in prodajale razna živila po pretirano visokih cenah. Mnogo je med njimi gostilničarjev, ki so skupno plačali 37.500 lir globe. Zaradi nabave mesa brez dovoljenja je bilo kaznovanih 11 oseb na 10.000 lir.

*** Cene uvoženega blaga morajo biti odobrene.** Za vse vrste blaga, ki se kakor koli uvozi v Ljubljansko pokrajino, se mora, preden se blago stavi v promet, prositi pri šefu pokrajinske uprave, oddelek VIII., za odobritev prodajnih cen. Krištev tega predpisa se bo najstrožje kaznovala, blago pa zaplenilo.

*** Rojstva, smrti in poroke v Ljubljani.** V zadnjih štirih mesecih je bilo v Ljubljani 319 rojstev, 248 smrti in 177 porok. V tem času so se rodili trije dvojčki.

*** Viški župnik p. Teodor Tavčar** je praznoval 60 letnico rojstva. Na Viču deluje že od ustanovitve župnije 1908. Za župnika je bil imenovan leta 1919. Je delaven član vseh viških dobrodelnih društev in znan po svoji človekoljubnosti. Mnogo se je trudil za cerkvene potrebe, uspešno pa je sodeloval tudi v bivšem viškem občinskem odboru.

*** Izključena.** Slovensko agronomsko društvo je izključilo bivšega kmetijskega referenta pri ljubljanskem mestnem poglavarstvu inž. Josipa Levstika ter komisnarja »Preveda« inž. Jožeta Berkopca zaradi aktivnega sodelovanja s komunisti.

*** Na progi Ljubljana-Skofljica** je bil pretekli teedn znova otvorjen potniški promet. Vlaki odhajajo iz Ljubljane ob 7.50, 12.31 in 18., iz Skofljice pa ob 8.10, 13.30 in 18.43. V Skofljico prihajajo ob 8.08, 12.48 in 18.18. V Ljubljano se vračajo ob 8.28, 13.47 in 19.01. Ustavljajo se tudi na postajah Ljubljana-Rakovnik in Lavrica.

*** Ne prijemajo odtrganih elektrovdov!** Nevešč ljudje mnogokrat primejo odtrgano ali višeko žico elektrovdov, ne da bi se zavedali smrtnih nevarnosti. Mestna elektrarna ljubljanska opozarja vse, naj višech in odtrganih žic ne prijemljejo, ker je tak dotik lahko smrtno nevaren. Prosi tiste, ki take odtrgane žice opazijo, naj to takoj javijo mestni elektrarni.

*** Najvišja cena za perutnino in kunce** v Ljubljani je določena takole: piščanci 50 lir, kokoši in petelinj 40 lir, race 40 lir, gosi 40 lir, purani 40 lir, domači zajci in kunce 25 lir, vse za 1 kg žive teže. Za žabe krake je določena cena 1.75 lire za kos.

*** Slovenski sodnik na Primorskem.** Da se čimprej obnovi sodstvo, je te dni odpotovalo iz Ljubljane v tržaško in goriško pokrajino 7 slovenskih sodnikov.

*** Številni uslužbenecv mestne občine.** Pri mestni občini ljubljanski kot politični upravi L. stopnje je nameščenih skupno 1110 uradnikov, uslužbenecv in dnevninarjev. V onutku proračuna mestnega zaklada za leto 1944, so navedeni prejemki magistratnih uslužbenecv z znekom 11.552.933 lir.

*** Prijava sob in stanovanj v Gorici.** Goriški župan je odredil, da morajo lastniki nepremičnin prijaviti vsa prazna stanovanja in sobe na občinskem anagrafskem uradu.

*** Advokatska zbornica je blečila dva komunistična.** »Službeni list« je objavil sklep odbora Advokatske zbornice, s katerim sta bila »brisana iz imenika advokatov komunistični dr. Milan Lemež in dr. Tone Zupančič oba odvetnika v Ljubljani.

*** Novo vodstvo goriške mestne občine.** Te dni je prefekt pokrajine prof. Pace imenoval novo mestno načelstvo v Gorici. Za župana je bil postavljen znani goriški zdravnik prof. dr. L. Sussi, podžupan na sta slovenski odvetnik dr. Nikolaj Tonkeli in inž. Franc Fogar.

*** Delo naših sadjarjev in vrtnarjev.** Naši sadjarji in vrtnarji v Sadlarskem in vrtnarskem društvu so zaključili in objavili uspehe svojega lanskega dela. Število podružnic se napram lanski letu ni spremenilo. V osrednjem društvu jih je vključenih 92. Zvišalo se je število članstva, ki ga je bilo 4125. Najmočnejše podružnice so delovale v Dov. Marji v Polhu, v Mostah pri Ljubljani, za Režigradam v Ljubljani, v Sisku, na Viču v Novem mestu in v Ljubljani sami. Lanj se društvo za vnovčenje sadlarskih vrtnih in drugih izdelkov osnovalo posebej »Sadlarnok«. ki ima svoje prostore v Ljubljani na Blewalski cesti. Dohodki so imeli 204.229 lir, dodatkov na 108.071 lir. Preradnec Metoda pramožnina je značala 52.000 lir in se je nasproti letu 1941. dvignila za 1827 lir.

Ljubljanske zabavljice:

Miha Kolobarnik

Miha Kolobarnik je spodoben gospod. Dasi nima najmodernejšega klobuka s kilometrskimi kraji in z nizko potlačeno štulo, je vendar oblečen tip-top in predstavlja solidnega gospoda pri tridesetih letih.

Toda dasi tako zadovoljivega videza, ima Miha Kolobarnik kup nesreč nad seboj, od katerih so najhujše tri:

Prva, da je za sedaj brez službe in denarja, kar ni redkost in vrlina; druga, da stane daleč nekje v predmestju, in tretja, da se silno rad vozi s tramvajem.

Prvih dveh se Miha Kolobarnik ne more otresti: taka je pač usoda! Toda tretje bi se lahko ognil, saj je zdrav in še krepkih nog ter tudi s čevlji še ni čisto na kraju. A kaj, ko je Miha Kolobarnik na tramvaj ves nor, kakor nekateri na ženske ali na pijačo. Ta strast do tramvaja mu je priložena, to Miha Kolobarnik dobro ve, saj je njegov stric Andrej Kolobarnik dvajset let čistil tramvajske tirnice v severnem predmestju, dokler ga dva voza nista vzela po pomoti v precep in je kar na mestu dobil izplačano pokojnino... In njegov oče Matevž Kolobarnik tudi ni kar tako za šalo padel z drvečega tramvaja in se pri priči ubil! Da, da! To je vse v krvi, to Miha Kolobarnik dobro ve in zato ni prav nič čudnega, da je na tramvaj ves obseden. In nazadnje to tudi ni niti nespodobno niti smešno, saj je tramvaj vendar zato, da za mal denar prevaža meščane z bliskovito naglico po mestu.

Da: za mal denar... Toda Miha Kolobarnik nima niti malega denarja, a voziti se mora. Mo-ral Tu ni nobenega pardona: v njem je priložena strast do tramvaja in strahansko bedasto bi se mu zdelo, da bi pešal ob tirnicah in bi se mu tramvajski potniki škodoželjno muzali iz voza.

Zato se Miha Kolobarnik vozi. Vozi se vsak dan gor in dol, včasih po trikrat in ne plača prebite pare. Hm! Nič lažjega ko to: skočiš na tramvaj (po možnosti spredaj), ko se voz že nekoliko odmakne in požene. Seveda moraš imeti mirne živce in krepke okončine za varen prijem in primeren odziv. Potem se ležerno nasloniš v kot pri vratih, vtakneš med kazelec in sredinec staro tram-

(Obrni!)

Ivan Albrecht:

Gospodična Ela

Kakor sem povedal, se je moja prva ljubezen posušila brez posebnih nadlog. Ker sem bil tedaj že namenjen za »gospoda«, kakor so včasih dejali, ako so koga nameravali poslati v mestne šole, sem bil precej objesten in sem kmalu pozabil vse, kar mi ni bilo všeč. Zato si tudi zaradi lepe Maričke nisem posebno belil glave, ampak sem veselo živel dalje, vedno pripravljen uganiti kaj novega, čim bi se ponudila ugodna prilika. Sreča mi je res bila mila — ali pa nemila, kakor kdo hoče. Zgodilo se je pa takole.

Tiste čase je prijadrala v našo vas politika. Politika, to je pa huda zver. Prej mirni in prijateljski ljudje so se naenkrat razdelili v dva tabora: liberalci in klerikalci. Le en sam edini kmet, ki je imel vse svoje življenje navado, da ni hotel nikdar biti tam, kjer bi bil še kdo poleg njega, je rekel, da je socialen demokrat. Kakšna zver je to, o tem sicer vsa vas ni imela nobenega pojma, vsi, stari in mladi pa smo vedeli, da je tisti kmet »rdečkar« in smo se ga strašno ogibali.

Ko so se tedaj ljudje začeli pripraviti o klerikalcih in liberalcih, sta si čez noč prišla na vzkriz dva dotedanja dobra prijatelja: učitelj in župnik. Bila sta oba moža starega kova že precej v letih, sicer pa prijazna, vestna in pošena. Učitelj oziroma nadučitelj je bil vzor šolnika in niti enega primera ni bilo, da bi bil ostal nepismen, kdor je hodil k njemu v šolo. Poleg tega je imel mož lep pevski zbor, obstoječ iz fantov in deklet. Vsi pevci so ljubili nadučitelja kakor očeta. Tudi kmetje so ga imeli radi. Uvedel je prvi k nam umetna gnojila, trudil se je za izboljšanje sadjarstva in sploh skrbel za napredek povsod, kjer mu je bilo, to le količkaj mogoče. Župnik mu je pri tem delu s svoje strani pridno pomagal. Mož sta po cele popoldneve skupaj hodila po poljih, se ustavljala pri kmetih, se z njimi pomenkovala in jima dajala dobre nasvete.

Potem je prišlo kar naenkrat: kar je rekel učitelj, je župnik ovrgel, kar pa je trdil župnik, učitelju ni bilo prav. Tako je bilo na lepem vse narobe. V cerkvi so se začele pridige o brezvercih in garjevih ovcah, učitelj pa je pravil fantom in možem, naj se nič ne boje in naj ostanete, kar so bili: pošteni slovenski ljudje. Tabora sta bila dannadan bolj ognjevit. Celó tako globoko se je razpasla strast, da liberalci ni šel delat h klerikalnemu kmetu in narobe. Po hišah so rastle prepiri. Zenske, ki so bile dotlej krotke ko erlice, so postale odporne in uporne in so grozile možem z najrazličnejšimi odterljaji, ako ne pojdejo z župnikom.

Lepega dne se je potem raznesla vest, da je župnik prosil za premostitev in da mu je že določena nova fara. Se preden pa so ljudje utegnili prav doumeti to novico, so izvedeli drugo, da je namreč tudi učitelj sit tega boja in da gre. Tedaj se je za trenutek iztegnila vsa vas in vsem je bilo nekako žal. Župan je sklical občinske može in se je posvetoval z njimi. Zelo resno so se držali vsi in dolgo so se razgovarjali in tako hudo jim je bilo, da so morali svojo žalost zaliti s krepkimi požirki pristnega vipavca, potem so pa sklenili, naj stopi župan z dvema možema v šolo in v župnišče in naj poprosi duhovskega in svetnega gospoda, naj lepo ostaneta, kjer sta bila. Sklep se je zdel vsem zelo pameten, pa so bili veseli in so pili pozno v noč. Naslednje jutro je šla trojica najpreje v župnišče.

»Gospod,« je dejal župan, »prišli smo k vam in vas prosimo, da ostanete pri nas. Kakršni smo bili, taki smo in tako ostanemo. Če se pa malo zlasamo, si tega ne smemo jemati preveč k srcu. Kako bi se pa sicer mogli kdaj pobotati, ako se ne bi nikoli sporekli?«

Gospod župnik je poslušal župana in ogledoval ostala dva moža, ki sta verno prikimala, pa je povabil vse tri, naj sedejo in naj izpijejo z njim kapljico dobrega vina. Potem jim je povedal:

»Glejte, možje, prav vesel sem vašega obiska, vaši želji pa ne morem ustreči. Jaz sem star in čas, ki prihaja, ni več zame. Vem, da je ta čas moral priti in da je prav, ko je prišel, ali zame ni. Tekma in borba, ki nastane z nastopom političnega življenja, ne pozna miru, jaz pa ne morem prenesti tega, da bi živel sredi razburkanega valovanja tam, kjer sem preživel toliko nebeško-mirnih let. Zagotavljam vas, možje, da mi bo vaša fara ostala vedno v najlepšem spominu in da bom do smrti z veseljem mislil nanjo. Ze danes vem, da se brez solz ne bom mogel ločiti od vas.«

Gospodu župniku so se zaiskrile oči. Dvignil je kozarec in napis presenečenim možem, ki kljub njegovemu pojasnilu niso mogli razumeti, zakaj odhaja, če je tu dobro zanj.

Skoraj enake besede so slišali pri učitelju. Tudi njega niso mogli omajati in so žalostni odšli. Pred šolo jih je srečala gospodična Ela, mlada učiteljica, srčkano mestno dekle.

»Gospodična,« ji je rekel župan, »recite še vi gospodu učitelju, naj ostane pri nas.«

Preprostost, s kakršno je mož govoril, ji je bila tako prijetna, da se obstala in začela kramljati z možmi. Povedala jim je, da tudi ona ne bo opravila nič, ako njihova beseda ni uspeša.

mestu? »Ah, kaj me brigata oba!« sem trpko pomislil. Ali mi je kaj do tega, kar si ta dva mislita? Pa mi vendarle vse to ni hotelo iz glave...

Na srečo nisem imel časa za prazno razmišljanje. Ko smo naposled zopet spravili vse na vozove ter se odpravili na pot, smo kaj kmalu spoznali, da ni nič kaj lahko voziti s težko natovorjenimi vozovi po visokem snegu. Kamenje in debela, ležeča na tleh, jame in vzpetine — vse je prekrivala varljiva bela odeja. Vozovi so se majali, nagibali in se vedno znova ustavljali.

Ko sem zajtrkoval in ko smo se nato odpravljali dalje, so mi ralo pred nami ravno polje in nedaleč pred seboj smo zagledali vozove, ljudi, živino, vse pomešano med seboj, kakor na semnju. Dohiteli smo tovariše.

Ustavili smo se, da bi se pogovorili, kaj naj storimo. Vedeli smo, da smo vsi ostali zdravi; niti eden izmed nas ni začutil znakov bolezni. Mike je sicer trdil, da izbruhne bolezen včasih šele štirinajst dni po okuženju. Govoril sem o tem s starim ranocelnikom, ki pa tudi ni mogel priti do nikakega sklepa.

Zamišljeno se je popraskal po glavi, naposled pa je rekel: »Oni tamkaj so nas gotovo tudi opazili. Počakajmo, da vidimo, kaj bodo oni ukrenili.« In res smo kmalu opazili Elija, ki se je ločil od ostalih in krenil proti nam.

»Ste vsi zdravi?« nam je zaklical od daleč.

»Da, kolikor vemo. Pa vi?«

»Vsi naši so zdravi, toda sinoči smo imeli hudo nesrečo. Trije vozovi so hkratu zapeljali v neko kotanjo. Konji so podivjali in so vlekli vozove še dalje navzdol. Neki voz se je prevrnil; zlomila se mu je stena, pa tudi kolo. Res smo v škripcih.«

»Ali naj vam pridemo pomagat?«

»Lahko bi nam pomagali pri delu,« je zaklical Eli po kratkem premisleku. »Izak Carter in gospod Thomas imata zamrznjene roke, Will Lomax pa si je izkašljaj že polovico pljuč.«

»Pridemo torej,« sem mu zaklical. »Nič ne bo škodilo, ako Mike poskrbi za vaše bolnike in v tej zimi se nam kuge najbrže ni treba več bati.«

16

NORAH DIVJINA CVEŤE
LOFTS

Poim grenkobe nad samim seboj in ves truden od misli sem se skušal udobneje namestiti in naposled sem zaspal. Hude sanje so me mučile v spanju. Prikazovala se mi je ženska, ki ni bila ne Linda ne Judita, ženska, ki je nisem poznal. Nisem ji mogel videti obraza, kajti bil je vedno obrnjen od mene in kakor z zastorom zagrnjen z lasmi, plapolajočimi v vetru. Nenadoma pa se je poglel divji veter sanj; zdaj sem lahko dosegel postavo, ki se mi je doslej umikala. A nisem imel dovolj poguma, da bi osvobodil neznankin obraz izpod koprene las, Nenađen strah mi je branil, da bi razrešil skrivnost obličja, ki bi ga bil še pravkar tako rad spoznal. Z grozo sem se zbudil v temo in na ramenih in na prsih sem začutil težko breme. Premaknil sem se; tudi tista teža se je zganila, nato pa se je z lahkim vzdihom tesneje prižela name. Ker sem bil zdaj spet pri popolnoma jasni zavesti, sem spoznal, da se je Juditi nekako posrečilo zlesti iz ozkega prostora med vozovo stranico ter njenim spečim bratom. Spala je; glava ji je počivala na mojem ramenu, roko je imela ovito okoli mojega vratu.

Za trenutek sem se boril z znova prebujenim hrepenenjem. Nato sem se osvobodil objema, se nalahno dvignil, prižgal svetilko, sedel na rob voza in se zagledal v noč. Ni več snežilo, vse naokoli je ležal visok sneg. Naposled sem vstal, nakrmil in napojil konje ter postavil dva sode v sneg. Na enega sem sedel, na drugega sem postavil svetilko. Tako sem z zavihanim ovratnikom svojega plašča, zdaj z eno, zdaj z drugo premrzlo roko v žepu do jutra prebiral enega svojih priljubljenih pesnikov.

Ko sem zajtrkoval in ko smo se nato odpravljali dalje, so mi blodile čudne misli po glavi. Nemara se je Judita nevede v spanju premestila in niti ni vedela, da sem se prebudil v njenem objemu. In kaj neki si je mislil Ralf, ko je našel svojo sestro na mojem

vajsko karto (povsod okrog postajališč je nastlano z njimi) in se malomarno zazreš skozi okno ali (kar je še bolje) navežeš vnet razgovor s kakim znancem, če se vozi s teboj. Ali Bog ne daj pogledati sprevodnika! Po očeh in barvi te v hipu spozna, da nimaš čiste vestil! O, Miha Kolobarnik ni neumen! On je vse do potankosti pretehtal, ocenil položaj in zraven zastavil še svojo spodobno vnanjost. Tak gospod, da bi imel napačno vozovnico?! — Pamet, ljudje božji; ni ga, ki bi podvomil v to, vam rečen! O, ni zaman padel Matevž Kolobarnik z drvečega tramvaja in tudi Andrej Kolobarnik ni zaman čistil dvajset let tramvajskih tirnic... Tu je nekaj v krvi in Miha Kolobarnik ima polno pravico do tramvaja, čeprav nepisano.

Toda nekega dne... Miha Kolobarnik je potrpežljivo čakal na tramvaj, dokler ga ni pričakal. Pa ne na postajališču kakor drugi meščani. 15, 20 metrov proč. Zdaj, zdaj bo voz mimo... Mirne živce... prijem... odriv... hoplall! — in Miha Kolobarnik se pelje... Potem po stari, preizkušeni praksi dalje: mirno v kotiček, staro vozovnico med kazalec in sredinec in topo, flegmatično buljenje skozi šipo v meglo... Vse lepo, po načrtu...

»Karte, prosim! Kdo še nima karte?« je hitel sprevodnik.

Potniki krog njega so plačevali, Miha Kolobarnik pa je vneto buljil v meglo z vozovnico med prsti...

»Karte, karte! Kdo še nima? je še vedno piskal sprevodnik z visokim tenorjem tik Mihe Kolobarnika.

A Miha Kolobarnik kakor po navadi: zaverovan v dolgočasno meglo z vozovnico med prsti...

»Le čemu je danes tako nadležen?« se je jezil pri sebi Miha Kolobarnik nad sprevodnikom, a pogledal ga ni.

Pa ta ni odnehal: »Karte, karte!« in to vedno pod nosom samega Mihe Kolobarnika.

Potem se je začel pritajen smeh in šušljanje in nekam čudno veselo je postalo v vozu... Miha Kolobarnik ni mogel več zadržati svoje radovednosti, da bi se bežno ne ogledal po sopotnikih. Pa ga je neprijetno dirnilo še tisti mah; vsa kri mu je udarila v glavo, da je škrlatno zažarel v obraz in ga je popadla neznosna vročina: vsi sopotniki so bolščali vanj in se mu bedasto režali

Ko so potem moške odšli, je gospodična Ela obstala na šolskem pragu in skoraj žalostno zrla za odhajajočimi.

Ta gospodična Ela je bila veselje vseh tistih mladih faranov, ki so po šolskih klopih trgali hlače. Jaz sem bil njen učenec in sem ji prizadejal marsikaj neljubega. Ker me je moja »prva ljubezen« tako grenko razočarala, sem seveda iskal povsod utehe. Gospodični Eli sicer nisem potožil svojih bolečin, pač pa sem stikal, kadar sem bil pri njej. Do stvarih, po kakršnih ne bi bil smel. Tiste čase sem bil že, kakor rečeno, namenjen za »gospoda«. Oba gospoda, župnik in učitelj, sta namreč prepričala mojega očeta, da se me najlaže in najtemeljiteje iznebi, ako me pošlje v mestne šole. Po dolgem prevarjanju in mnogoterem razmišljanju se je oče res udal in obljubil gospodoma, da se bo ravnal po njihovih nasvetih.

»Saj za kmeta res ni, ko ga je s cunjami vred komaj slabo pest,« je rekel oče — pa je bilo.

Ker se je bilo treba za mestne šole pripraviti temeljiteje, nego je bilo to mogoče na naši skromni dvorazrednici, me je oče še posebej izročil gospodični Eli, ki je bila prišla tedaj v našo vas. Kdor je hotel kaj biti in kam priti, je moral znati nemško. Da me nauči tega jezika, to je bila dolžnost gospodične Ele, ki mi je dannadan vsako popoldne v svoji sobici razlagala nemške besede. Dasi me je ob učenju še bolj zanimala Elina gosposka obleka kakor nove črke v knjigi, sem vendar toliko napredoval v znanju, da so bili vsi zadovoljni z menoj. Gospodična Ela mi je celo prerokovala veliko bodočnost in je večkrat zatrjevala mojemu očetu, da je lahko vesel, ko ima takega sinčka.

Tako je bilo torej z menoj tedaj, ko je prišla politika na vas. Po tistem obisku občinskih mož sta se oba gospoda nekam ogibala drug drugega, dokler nam ni lepega dne povedala gospodična Ela, da pride v kratkem najbrže gospod nadzornik, velik in imeniten gospod, ki mu bo treba pokazati, kaj vemo in kaj znamo.

»Otroci, blagi gospod župnik in naš dobri gospod učitelj se v kratkem poslovita od nas. Na-

pravimo jima pred gospodom nadzornikom posebno veselje! Vsak naj se nauči prav posebej kaj lepega iz berila na pamet, da bo gospod nadzornik z ostalima gospodoma naše šole res vesel. Jelite, otroci, da me boste ubogali?«

»Bomo,« smo soglasno pritrldili in jeli brskati po knjigah, česa se bo kdo naučil.

Gospodična Ela je kar žarela, tako je bila vesela.

»Kdor bo znal najbolje dobi spomin posebne pridnosti, pa še jaz mu bom posebej podarila nekaj prav res lepega.«

Hm, alj veste, kaj je to: »Spomin posebne pridnosti? To nekaj ni bila malenkost! Krasen, temnomoder, prosoben listek je bil to, a na njem je stalo z zlatimi črkami: »Spomin posebne pridnosti.« Le ob izrednih prilikah si ga je človek zaslužil in daleč naokrog je šel glas slave o takem učencu.

Ko sem tedaj slišal, kaj se obeta, se mi je kar zvrtele v glavi, tako sem bil navdušen. Trdno sem sklenil, da moram na vsak način dobiti to dragoceno »ohvalo«. Zakaj pa sem odličnjak in zakaj naj bi sicer bil namenjen za gospoda?!

Ko sem popoldne prišel k gospodični Eli, je bila revica tako nekam vznemirjena, kakor perutnina, ki sliši kragulja. V njeni sobici je dišalo po najlepših rožah in tisti dan je stopila k meni, odvrta lepo, drobno stekleničko in kanela na moj suknjič kapljico dišeče tekočine. Mislim, da sem v nebesih. Vse je plesalo okrog mene, tako sem bil blažen.

»Kako imenitno se godi gosposkim ljudem,« sem premišljeval. »Pri nas diši po ognju, tukaj pa — ož, blagor gosposkim ljudem!«

Gospodična Ela me je vprašala:

»Ali si e že odločil, Mihec, česa se boš naučil.«

»Velo sem prikimal in dodal, da že sem, tudi znam. Ko pa me je gospodična vprašala naslov berila, ga nisem hotel povedati. Tedaj je stopila k omarji in začela brskati po njej. Medtem sem opazil, da molji iz knjige list. Ra-

»Ali se vi stalno takole zastonj prevažate, gospod?« ga je porogljivo pobaral sprevodnik.

»Zazastonj?!« je zajecjal Miha Kolobarnik in pomel z vozovnico med prsti, češ saj vidiš, da imam karto! A takoj zatem mu je pogled zastal na bloku vozovnic, ki jih je sprevodnik držal v rokah...

Tri sto hudičev: bile so temnomodre! Pomislite, ljudje božji: temnomodre... On pa, Miha Kolobarnik, budalo vseh budal, tišči med prsti — belo vozovnico...

Huronski smeh je spremljal Miho Kolo-

barnika, ko je nesmrtno osramočen izstopil na prvem postajališču, daleč od svojega cilja...

Pa Miha Kolobarnik ni plašljiv zajec. On se še vedno prevažal po stari navadi, le da ima v vseh žepih vse vrste vozovnic: bele, plave, potem tiste bele s črno marogo, bele z rdečim pretiskom: Biglietto per militari — Vozni listek za vojake, in kar jih še je in jih še bo.

Za vsak primer se je pa še okrasil s kratkimi črnimi brčicami, zakaj Miha Kolobarnik ni neumen in nazadnje: čemu bi se ljudem dajal v zobe?! — Vitor.

Da povem po pravici, hrepenel sem, da bi mogel videti Lindo, kakor hrepeni žejni v puščavi po kapljici sveže vode. Že so mi oči iskale podobo žene, ki sem jo ljubil med številnimi postavami, katere so hodile sem in tja po belem snegu.

Kmalu smo bili pri ostalih.

Razpoloženje, ki je vladalo tam, je bilo jako različno od našega. Smrt Natanaela Goreja, presenetljivo zgodnja zima, nesreča z vozovi — vse to je ležalo kakor mōra na majhni družbi.

Niti pridiga, ki jo je imel zvečer gospod Thomas, ni mogla popraviti razpoloženja. Z jokajočim glasom je tožil, da smo izgubili svojega Mojžesa, ki nas je hotel odvesti v obljubljeno deželo in roté je prosil Boga, naj ne dopusti, da bi tudi mi štirideset let blodili po puščavi. Nič ni torej bilo čudnega, da bi mi vsi, ki smo ga utrujeni, napol zmrzli in mokrih nog stoje poslušali, najrajši na glas vpili.

Kakor hitro je gospod Thomas končal pridigo, sem glasno izpregovoril: »Ko bomo prekoračili tistile grič, moramo kreniti proti jugu; tam konča naša pot. Izraelovi otroci najbrže niso tako natanko vedeli, kam gredo in brčkone tudi niso imeli nobenega zemljevida.«

Thomas je odprl svoje dotlej še vedno zamišljeno zaprte oči in me strupeno pogledal. »To je bogokletstvo, fant! Božja volja velja več kakor zemljevid in nam ubogim ljudem so neumljiva božja pota.«

Presenetilo me je, da je Eli potegnil z menoj: »Božje obljube so enako zanesljive kakor božja kazen. Med nami pa ni zlatih telet, gospod Thomas.«

Iskal sem Lindo, s katero ves popoldan nisem mogel izpregovoriti in našel sem jo nekoliko stran od drugih.

»Linda,« sem jo tiho poklical. Naglo se je obrnila.

»Oh, Filip... veseli me, da ste spet pri nas. Kako je kaj z vami?«

»Dobro. Linda. Poslušajte... Lahko bi se kar precej lotil popravila tegale voza, ako bi mi kdo svetil. Mi hočete vi?«

Oči so ji iskaje blodile naokrog. »Ako Eli ne nasprotuje.«

Eli se ni protivil ničemu, kar bi utegnilo doprinesti, da zjutraj čim prej odrinemo. Kmalu je Linda udobno sedela na praznem vozu, pokrita po nogah s prtom, držeč v eni roki svetilko, v drugi pa žeblice. Že pred večerjo sem si bil prirezal les, tako da sem zdaj moral le še pribiti deske in sem se lahko mirno pogovarjal.

»V svojem vozu imam vaše grmiče in obleko, ki ste jo morali pustiti tam,« sem rekel in z veseljem sem opazil, kako so se ji oči zasvetile.

Vneto sem pribijal dalje, ne vede, kaj naj še porečem. Lindina bližina me je kakor vedno spravljala v zadrego. Ona je prva izpregovorila. »Večkrat se vprašam, zakaj smo prav za prav prišli sem. Vi ne, Filip?«

»Ne. Jaz prav dobro vem, zakaj sem zapustil domovino. Vi pa... se kesate, Linda?«

»Včasih ne vem, ali... reči hočem, če se ne bi bilo zgodilo vse to tako naglo... Čutil sem, da ne misli potovanja, marveč svojo poroko in nestrpno sem čakal besede, s katero bi se izdala. A te besede ni bilo.

»Povedala vam bom po pravici, Filip, do grla sem že sita tega življenja,« mi je priznala. »Zdaj, ko pričakujem otroka, se tako pogosto počutim nesrečno in bedno. S Keziah je zares težko izhajati.«

»To vam rad verjamem,« sem prikimal.

»Najzlobnejši jezik ima izmed vseh žensk, kar jih poznam. Eli se ne zmeni za njeno bevskanje in mi pravi, da sem neumna, ker trpim zaradi tega. Ko bi Keziah le našla moža!«

Na smeh mi je šlo. »Rad storim vse za vaš, Linda, te želje pa vam ne morem izpolniti. Zelo se bojim, da vam je tudi kdo drugi ne bo.«

»Ako bi bila jaz fant, bi se poročila z Judito Whistlerjevo. Zala je in dobrega srca. Zakaj se ne oženite z njo, Filip?«

»Prosim žebelj,« sem rekel in okrenil v stran svoj od svetilke ozarjeni obraz.

»Zares, Filip, zakaj se ne oženite z Judito?«

»Ker mi ni nič do tega,« sem ji odvrnil kratko. »Človek se ne more tako naglo in tako nepremišljeno poročiti.«

»Ali namigujeate na mojo poroko?« Lindin glas je zvenel zlobno. Hladno sem jo zavrnil: »Mar se niste naglo in nepremišljeno omožili?«

Mesto odgovora je začela jokati. »Vzemite svetilko,« je hlipala, »jaz grem spat.« Vstala je, da bi skočila z voza, pa se je zapletla v ruto, ki sem jo bil skrbno pregrnil čez njene noge. Ko sem ji priskočil na pomoč, je malone padla, ujel sem jo in omahnila mi je v naročje.

Zakaj hišna zaklonišča

Ljubljana, sredi decembra.

Čeprav med najvažnejše ukrepe za zaščito pred letalskimi napadi spada ureditev in oprema hišnih zaklonišč, vendar je proti tem zakloniščem največ pomislekov tako pri hišnih gospodarjih kakor tudi pri stanovalcih. Največkrat se slišijo ugovori, da tako hišna zaklonišča itak nič ne pomagajo ter da bi bilo boljše, če bi občina, pokrajina ali država gradila čim bolj prostorna skupna javna zaklonišča v vseh delih mesta, pa čeprav bi moral k stroškom prispevati tudi hišni posestniki. Svoje ugovore in predloge utemeljujejo s tem, da bi bilo potem manj stroškov za hišne posestnike, manj sitnosti in težav pri izpraznitvi prostorov za ta namen, povečana pa bi bila tudi varnost prebivalstva.

Toda ti ugovori niso niti utemeljeni niti zanesljivi.

Predvsem ni mogoče graditi popolnoma varnih zaklonišč, torej zavarovanih tudi proti direktnim zadetkom, v vseh delih mesta, temveč le tam, kjer svet to dopušča. Taka varna zaklonišča so samo v hrbt zvrtni rovi, kakršna zaklonišča že imamo pod Gradom. Na odprtem svetu bi pa morali tako varna zaklonišča zidati z debelimi železobetonskimi ploščami, kar pa ni mogoče zaradi ogromnih stroškov in težav pri priskrbi gradiva, prav tako pa ni dosti takih prostorov v našem mestu. Vsa druga javna zaklonišča pa so varna le proti ruševinam, zračnemu pritisku in drobcem, torej samo tako varna kot je varno vsako dobro prirejeno hišno zaklonišče.

Če upoštevamo, da je v velikem zaklonišču za Mestnim domom prostora za 1000 oseb, bi bilo po njih delih mesta treba napraviti najmanj 80 do 100 takih zaklonišč. Kakor že rečeno, bi bili stroški za taka zaklonišča ogromni, ter razmeroma znatno večji kot če si v vsaki hiši uredimo lastno zaklonišče. Pa tudi, če bi bil denar na razpolago ter bi večji del prispevala država, pokrajina in občina, bi te ustanove morale denar dobiti iz svojih dohodkov, torej spet od davkoplačevalcev.

Na drugi strani pa imajo hišna zaklonišča velike prednosti.

Računajmo samo, kako majhna je verjetnost direktnega zadetka na poslopje samo. V zazidanem delu mesta Ljubljane tvorijo stavharni zazidani površina le 12 do 15% celokupne površine. V vsem pomerju mesta Ljubljane pa celo samo 2%, vse drugo so pa ceste, ulice, trgi, vrtovi, dvorišča, njive, travniki in gozdovi — skratka, nezazidana površina. To razmerje je v našem mestu še ugodnejše zato, ker je gosto zazidani del razmeroma majhen ter je po veliki večini okoli zazidane površine povsod dovolj in mnogo več nezazidane ploskve. Pri bombardiranju iz višine,

na kakršni se navadno nahajajo letala, ni mogoče bomb meriti natanko prav na stavbe, temveč je verjetnost zadetka stavbe same v enakem razmerju kot so zazidana in nezazidana ploskve vsega mesta. Če pa še nadalje računamo, da zavzema zaklonišče v poslopju samem razmeroma mrhen del površine, namreč povprečno 10%, se nevarnost direktnega zadetka za zaklonišče še za toliko zmanjša.

Razen na direktni zadetek pa moramo seveda računati še z drugimi nevarnostmi bombardiranja, torej na porušenje dela poslopja zaradi zadetka izven zaklonišča, nadalje na celotno ali delno porušenje stavbe zaradi zračnega pritiska bombe, ki je padla v bližini, prav tako tudi na nevarnost od jeklenih drobcev bomb po eksploziji, na nevarnost od zadetkov protiletalske obrambe ter na nevarnost obstreljevanja s strojnimi iz letal. Za vse te nevarnosti pa si skoraj v vseh poslopih lahko uredimo dosti varno hišno zaklonišče. Če upoštevamo navedene nevarnosti, moramo pri prireditvi zaklonišč poskrbeti, da je stop zaklonišča tako močan in toliko podprt, da vzdrži ruševine lastne stavbe, in so stene zaklonišča toliko močne, da vzdrže zračni pritisk eksplozije, ter so okna in druge odprtine v zaklonišču zavarovane proti zračnemu pritisku, proti drobcem in izstrelkom.

Kako tako zaklonišče priredimo, je težko v splošnem povedati,

ker je to pač odvisno od višine stavbe, od načina gradnje poslopja, od lege kleti itd. Vse to je pač treba presoditi za vsako poslopje posebej. Zato mestno poglavarstvo v Ljubljani pregleduje vsa zaklonišča, da svetuje in popravlja, kako je treba namenjeno ali že prirejeno zaklonišče urediti ali izboljšati. Te preglede mestno poglavarstvo opravlja po službeni dolžnosti in brezplačno. Vsakdo lahko dobi tudi brezplačne strokovne nasvete in informacije v mestnem tehničnem oddelku v II. nadstropju Kresije. Žal pa ti pregledovalci ne morejo povsod na razumevanje hišnih gospodarjev, čeprav je njih delo prvenstveno v interesu posestnikov. Obveznost gradnje zaklonišč seveda obstoji in bo še poostrena. Doslej so pregledovalci samo svetovali, sedaj pa bo treba pristopiti k prisljnim meram ter bo proti vsem, ki bodisi niso napravili ničesar ali nezadostno ali pa ovirajo te pregledovalce v hišnih starešin, postopano po zakonu ter bodo vsi prekrški zaščitnih predpisov naznanjeni upravi policije za nadaljnji postopek in kaznovanje.

Pravljamo, da je gradnja ali prireditev hišnega zaklonišča dolžnost hišnega posestnika.

Ker pa so ta zaklonišča namenjena vsem stanovalcem hiše, je samo ob sebi umljivo, da morajo stanovalci po svojih močeh sodelovati tako pri ureditvi zaklonišča kakor tudi pri ureditvi hišne

dovednost me je premagala, pa sem ga malo povlekel in opazil, da je popisan.

»Kaj bi neki moglo biti?« sem mislil in spretno preložil listič iz njene knjige v svojo, pa tako, da je bil popolnoma skrit. Potem sem lepo mirno obsedel na svojem mestu in čakal, kaj se bo zgodilo.

Ko se je gospodična Ela vrnila k mizi, je položila predme kopico prelepih sladkorčkov, ki so bili zaviti v zlat in srebrn papir.

»Tole je tvoje, da se boš laglje in bolj z veseljem učil,« je dejala in me pogladila po kuštravih lasih.

Spričo takega nepričakovanega darila me je obšlo tolikšno veselje, da sem že hotel vrniti gospodični Eli listič, ki sem ga bil pravkar izmaknil iz njene knjige.

»Gospodična,« sem zastokal in jel odpirati svojo knjigo z namenom, da ji izročim list.

»Kaj bi rad?« me je vprašala in me pogledala tako prijazno, da bi bil najrajši pokleknil pred njo in jo prosil oduščanja za svoj prestop, toda strah pred sramoto me je premotil, da sem dejal samo:

»Hvala lepa!«

Hinavska beseda me je žgala, da sem bil ves rdeč in tako preplašen, da nisem na nobeno vprašanje več pravilno odgovoril. Gospodična Ela, ki je čutila moje zmedenost, a ni poznala njenega vzroka, je naposled rekla:

»Pa pojdi za danes domov. Mihec da se boš bolje naučil iz berila. Očetu povej, da drugi nadomestiva, kar sva danes zamudila. Sramote pa, upam, da mi ne napraviš ti, ki si med vsemi najboljši, odličniak!«

Kakor da me je posula z ledom, tako me je spreletela njena pohvala. Brez pozdrava sem hušknul iz sobe in skoraj bežal domov. Doma sem povedal, da pričakujemo v šoli gospoda nadzornika, visokega in imenitnega gospoda, ki mu moramo pokazati, kaj znamo.

»Eh,« se je razveselil oče. »Morda pa ta pregovori naša škrica, da ostaneta.«

Tiste čase je bil namreč škric vsak gosposki človek, od pisarja preko žandarja, kolmarštra in fajmoštra do samega okrajnega glavarja.

(Konec prihodnjč)

MOKRI BRATEO

Zdravnik pove kočijažu, ki je prišel k njemu po nasvet, da je vodeničen. »To se pravi, da imate vodo tu-le notri,« mu pojasni učen gospod.

»Vodo!« se čez nemoč zavzame ubogi mož, »saj je nisem nikdar in nikoli pil! ... Potemtakem mora biti moj gostilničar prava pravcata mrečina!«

Suha grapa, namreč naš pijanček, ni vedel, da je že star rimski lečnik izustil kriticico: Qui vivit in vino, moritur in aqua, ali po naše: kdo živi v vinu, umrje v vodi!

Za trenutek sem jo ves blažen od sreče trdno držal v objemu. Nato sem vzel iz žepa svoj robec in ji obrisal solze z obraza.

»Ne bodite otročji, Linda,« sem jo tolažil, nič hudega nisem mislil. Keziah ne sme videti, da jočete. Bog ve, kaj bi rekla.«

»Zdaj sem vedno taka,« je vzkljnila. »Brez vsakega vzroka začnem jokati. To nič ne pomeni.«

Naglo se je obrnila in stekla po snegu. Končal sem svoje delo, rekel Whistlerjevim, da lahko prespe to noč v mojem vozu, nato pa sem šel k vozu, ki je bil last Natanaela Goreja. Célo bridko uro sem se ukvarjal s papirji svojega mrtvega prijatelja.

Zemljevid je nosil vedno seboj, toda v majhni, usnjeni, skrbno zadrugjeni torbici sem našel listine New England Company, ki mu je podelila posestniško pravico nad novo naseljenimi pokrajinami, nadalje sem našel nekaj beležk o našem potovanju, njegov naslov in pismo, naslovljeno name.

Pogledal sem datum pisma in računl. Bilo je napisano dan po tisti noči, ko je Natanael Gore tako dolgo in tako resno govoril z menoj — tiste noči, ko se je ledena roka smrti že dotaknila njegovega ramena. Da, ko je Natanael Gore pisal to pismo, je moral že vedeti, da so njegove ure štete.

Papir je bil pokrit z ravnimi vrstami oglatih črnih črk. Pismo se je glasilo:

»Moj dragi Filip!

»Ako kdaj pridem do Nawkatche in bo moja noga stopila v našo dolino, tedaj bom strgal to pismo in si porekel, da sem norec. Toda neki notranji glas mi pravi, da nikoli več ne bom zagledal ožine med planinami in srebrnega traku reke sredi cvetočih livad. Čutim, da sem se prepozno lotil tega podjetja. Vendar, koliko ljudi se je lotilo stvari, ki je niso mogli izpeljati do konca! Zato me to ne spravlja v žalost, pa tudi ne želim, da bi Vi žalovali. Morda bom že v nebesih, ko bosti vi prispeli na cilj, morda bom vodil četo angelov v novo naselbino onkraj zvezd. —

Priložena oporoka je bila sestavljena v Londonu in ustreza zakonskim predpisom. Sestavlil sem jo tistega dne, ko ste Vi sklenili, da pojedete z nami. Iz nje boste spoznali, da Vam za-

pušcam svoje imetje in denar, svoja posestva in svoje črede. To zveni čisto po svetem pismu, potrebno bi bilo le še, da bi Vam zapustil tudi svojo ženo in svoje priljebnice. Toda resno govoreč, dragi Filip, zapušcam Vam svoj veliki načrt, svoje najdražje sanje o deželi, ki naj jo v dobro človeške družbe obdelajo človeške roke. Deželi, kjer so vsi ljudje svobodni in enaki in imajo vsaj pogoje za srečno življenje. Salem ni bil po mojem okusu, tam ne bi mogel biti srečen. Saj vendar mora biti nekaj, kar leži v sredi med razbrzdanostjo in dolgočasno strogostjo: med oblastjo greha in tiranijo čednosti. Morda meni ne bo več dano, da bi našel to nekaj, iščite torej Vi!

»Zaupam Vam, Filip. Nič za to, če telesno morda niste najbolj sposobni za izseljeniško življenje, vendar sem si jaz, ki sem tudi majhen in šibak, nabral dovolj izkušenj, da vem, kako je pogosto razum več vreden kakor moč mišic in da obstajajo različne vrste poguma. Tisti pogum, ki mislite, da Vam manjka, bo že prišel. Oni drugi pa, ki ga že imate, se bo še ojačil in poglobil. Moj dragi Filip, zapušcam Vas torej z najboljšimi željami k Vašemu uspehu in sreči. Naj bi odgovarjala izpolnitev Vaših želj in sanj naporom, ki ste jih vložili vanje. Ako Vam pridejo te vrstice kdaj v roke, boste vedeli, da gojim do Vas prijazno spoštljivost. Sem in ostanem

Vaš vdani prijatelj

Natanael Gore.«

Razumno, modro pismo, brez pretirane čustvenosti, kakor sem mogel pričakovati od najboljšega človeka, kar sem jih razen kovača Shada kdaj koli poznal. Nalagalo mi je težko odgovornost — vsebovalo je prerokbo, da bo že prišla moč, ko bom lahko nosil to breme. Toda od kod naj pride? Že sama misel na vse, kar me je pričakovalo — na razmeščanje in na prepire, na vztrajnost, ki bo potrebna, da se bodo lahko Natanaelove sanje uresničile — me je navdajala s strahom. Ni mi bilo do tega, da bi postal ustanovitelj Ziona. Za to je bil pač bolj sposoben Eli. Jaz sem le želel, da bi mogel z Lindo od tod. Toda vse je bilo narobe: Eli je imel Lindo, jaz pa sem imel Natanaelovo zaupanje...

zaščite sploh. Zlasti obstoji to sodelovanje v tem, da s svojo opremo in orodjem prispevajo k udobnih za ureditev zaklonišča, pri izpraznitvi podstrešja in pri drugih zaščitnih ukrepih, nadalje da svojo opremo in orodjem prispevajo k udobnejši in primernejši ureditvi zaklonišča ter pri pri-skrbi orodja za prvo pomoč in gasilnega orodja, posebno pa, da se omeje v svojih udobnostih, kjer gre za izbiro prostora za zaklonišče, za izpraznitvev podstrešja, za namestitvev peska, vode, orodja itd. Za protiletalsko zaščito mora vsa hiša tvoriti organizirano, vendar tovariško celoto ob sodelovanju s hišnim gospodarjem in pod vodstvom hišnega starešine, ki je oblastveno postavljeni organ ukrepov v tistem posloplju ter uživa tudi zaščito teh oblastev.

Samo tedaj, ko bo dovolj hišnih zaklonišč

in ko bodo ta zaklonišča primerno urejena, bomo lahko imeli zavest, da smo storili vse, kar je treba ob letalskem napadu za rešitev nam samim in našem bližnjemu najdražjega, torej vsaj za rešitev življenja. Za tako zaščito pa je najprimernejše hišno zaklonišče, saj moramo tudi upoštevati, da je navadno med alarmom in napadom le kratek čas ter je najbližja pot — najboljša pot. Tudi si lahko v hiši, kjer stanujemo, najlažje pripravimo čim bolj udoben prostor v zaklonišču, lahko tja vzamemo s seboj največ svojega imetka in nujnih potrebščin ter nismo odvisni od zunanjih okolščin, torej od oddaljenosti javnih zaklonišč, od vremenskih nepravil, od prepovedi nočne gretanja itd.

Javna zaklonišča pa bodo prvenstveno služila le onim, ki bi jih presenetil letalski napad na cesti daleč od doma, in za one, kjer je ureditev zaklonišča resnično tehnično nemogoča.

Zenski vestnik

Za kuhinjo

Mezgina torta brez jajc. Stresi v siledo 30 dkg moke, 10 dkg slačkorja, 10 dkg poljubne masze, malce limonina, šcep cimeta, osminko litra mlezga mleka in cel pečilni prašek. Vse dobro stepaj 10 minut, prideni nato 5 dkg drobno zrezanih fig in stepaj še nekaj minut. Nato stresi zmes v dobro poniazano tortno obako, razravnaj in potresi z žlico drobno zrezanih orehov ali lešnikov. Peči počasi ¾ ure v srednje vroči pečici.

Sara z govejim mesom. Četrť kg govejega mesa, po možnosti mastnega, zreži na kocke in stresi v lonec, prideni eno na debele rezine zrezano repo, ravno tako en zrezan koren, prilij dva litra vode in kuhaj eno uro. Nato prideni dve pesti ržna, dve žlici paradiznikove mezge, en ali dva stroka

Domača sredstva proti zimskim nadlogam

Pozimi ima marsikatera gospodinja križ s svojimi otroki možem in posli zaradi kašlja hripavosti in bolečin v grlu. Zelo dobro sredstvo je, ako spiješ pređen greš spat, čašo vročega (lahko tudi umetnega) mleka, v katerem si raztopila košček presnega masla ali škodolico vročega bezgovega čaja. Ako se dobro zagrneš, se kmalu začneš močno potiti: žilčica čistega medu na vsake četrť ure se priporoča kot izborno mehčalno sredstvo. Enako zmes ene žlice medu, ravno toliko sladkega mandeljvega olja in en rumenjak. Od tega vzemi vsake pol ure po eno čajno žlico

Nadaljna dobra sredstva so: vroča limonada, možan žavbljev čaj, katerega posládi z medom, dodaj še nekaj kisa in grgraj. Pri nahodu jemlji vsaki dve uri eno žlico. Pri katarju in oteklinah v vratu grgraj zjutraj, ko vstaneš, in zvečer, preden ležeš, z mlačno vodo, v katero streseš na kozarec eno čajno žličico kuhinjske soli in dodaš sok pol citrone ali nadomestek. — Raztopi v kozarcu vode noževo špico galuna in grgraj vsako uro. Kakor hitro ni vrat več vnet, prenehaj grgrati, ker potem galun draži. Pri davici je grgranje zjutraj in zvečer zabranjevalno sredstvo.

Vdihavanje smrekovih iglic je tudi zelo zdravo in lajšajoče. V ta namen uporabljaj izvleček iz smrekovih igel ali pa skuhaj dobro perišče igel, precedi tekočino, skozi sito in poštkropi sobo ali pa postavi na peč, da izpuhjeva. Orgnjenje s terpentinovim in oljnim oljem, zmešano v enakih delih, učinkuje izborno. Notranja in zunanja

uporaba čebule je zelo priporočljiva. Zreži velke, sočnate čebule na majhne kocke, stisni jih skozi sito, potresi s sladkorjem in pusti stati 4 do 5 ur. Potem polij z malo vode, kuhaj 15 do 20 minut, precedi in jemlji izcedek vsak dan nekajkrat po eno čajno žličico.

Sredstvo proti nahodu je zlasti še vdihavanje vodne pare. Napolni lonec s kropom in vzi vanj približno kavino žličico kafe. Potem se nagni nad lonec in vdihavaj paro skozi nos, usta pa imej zaprta. To priprosto sredstvo olajša tudi najhujši nahod, da človek laže diha in mu ni tako težka glava.

Zanohtnica in ozeblina je veliko bolj nevarna za roke nego za noge, kajti na rokah se kaj rade napravijo rane. Treba je torej takoj pričeti z zdravljenjem, da se bolezen ne razpase. Treba se je skrbno ogibati nagle izpremembe temperature. Nog ali rok ne smeš približati ognju, tudi vroče kopanje je škodljivo. Za zdravljenje rok je priporočljiva vroča voda z nekoliko kapljami amonijaka. Za noge velja tole navodilo: namaži vsak večer holno nogo s sledečo zmesjo: glicerina 60 g, venecijskega loja 60 g, sponala 30 g. Vsako jutro pa namaži nogo z eno desetino raztopne formole in potem potresi s sledečim praškom: cinkov oksid 10 g, loja 100 g.

Proti revmatičnim bolečinam v hrbtu, zobeh in čeljustih je izborno sredstvo nstrgan hren, ki ga namočiš v k's. Tudi zoper bolečine v glavi, na obrazu, želodčni krč in koliko ni boljšega domačega sredstva.

strtega česna, po možnosti 1 do 2 žlici sesekljane slanice, nekoliko soli in četrť kg posebej napol kuhanih testenin (polžkov), prideni žlico sesekljane petušija ali zelene in kuhaj vse skupaj do mehkega. Postavi kot samostojno jed s parmezanom na mizo

Milinci so zelo izgubna družinska jed. Napravi iz pol kg črne moke in pol litra mlačne vode nekoliko bolj lreptko testo, vendar mehkejšo kakor za rezance. Razreži ga na 8 delov vsak del posebej razvaljaj in položi na pomazano in z moko potroseno pekačo. Pecene razloml, deni v lonec in jih popari z vrelo kropom. Krop odlij milince pa daj na krožnik in zabeli (če zmoreš z ocvirkom). Postavi jih s solato na mizo. Milince lahko napraviš tudi iz ostanikov vlečenega testa ali pa iz testa, kakršenega si umesila za kruh.

Oradni nasveti

Kako se kuha star krompir. To sicer zdaj ni aktualno, vendar čujmo tudi ta nasvet. Kuhanje starega krompirja zahteva nekoliko pozornosti, ako ga hočeš, kolikor toliko skuhanega postaviti na mizo. Star krompir pristavi v vreli vodi, kajti čim prej zavre, tem boljši je. Priporočljivo je, da

ga tudi umiješ v gorki vodi. Enakomerno kuhanje se ne sme prekiniti. Olupljen krompir naj le počasi vre, dočim rabi krompir v 'up'nah hud ogenj. Bele vrste lahko hitro, glasno vro, modre vrste bi se pri takem kuhanju razkuhale. — Veli krompir položi za nekaj časa v mrzlo vodo, da se zopet osveži. Ko je krompir skuhan, odlij takoj vodo, pokrij lonec in stregi ga. Potem ga odkrij, odpilhaj paro in zopet pokrij. To ponovi večkrat. Krompir postane na ta način suh. Ako ga ne moreš takoj postaviti na mizo, ga deni na vročo vodo.

Kako snaziš pobarvane predmete in stekla. Mlilo skoduje barvi, zato ga rabi le malo. Mrzel čaj je najboljšo sredstvo za čiščenje pobarvanih predmetov, šip in zrcal. Oster kos mehkega lesa je potreben za čiščenje kotov. Krožnik presejanega pepela imej pripravljen pri čiščenju pobarvanih predmetov (če nisi firneževe barve), ako so zelo zakajeni; to je boljše nego mlilo. Nidkar ne jemlji mila za čiščenje stekla. Umazane šipe umij s kakšnim gorkim čajem in jih dobro obriši. Nato napravi testo iz krede in vode, daj nekoliko tega testa na sredo vsake šipe. S suho krpo razmaži to po vsej šipi, naposled pa odgrni z usnjato ali čepelasto krpo.

Naslednje jutro se nam je z združenimi močmi posrečilo priti iz globeli; spet smo natovorili vozove in vpregli konje. Kmalu smo se obrnili proti jugu; pot nas je sprva vodila po mehkem snegu, kasneje po blatu in kaluzah, naposled pa preko vode. V severovzhodni hriboviti pokrajini, ki je ležala za nami, je gotovo še vedno snežilo. Tu pa je deževalo, kakor da nam hoče nebo oprati blato z obrazov. Oba naslednja dneva sta bila najslabša na vsej naši poti. Konji so obtičali v blatu, vozovi so obtičali v blatu; ljudje, ki so v potu svojega obraza vlekli in potiskali, kopali in grebli, so prav tako obtičali v blatu. Čevlji so nam pri vsakem koraku žlobudrali v blatu; bili smo do kože premočeni. Nemogoče nam je bilo prižgati ogenj. In četudi smo se ob mraku ustavili, smo bili preveč izčrpani, preveč mokri in bedni, da bi mogli zaspati.

Naslednji dan — poslednji dan naše vožnje — smo morali pustiti ob poti marsikake stvari, tudi take, ki so nam bile dragocene in bi jih potrebovali. Sleherno zavarovano mesto, prostor pod štrlečo skalo, suho mesto pod kakim debelim drevosom, vhod v duplino kake živali — vse je bilo dobrodošlo za shrambo predmetov, da smo lahko nekoliko zmanjšali tovor na naših vozovih. In še tako smo le s težavo napredovali. Še tedaj, ko smo že žrtvovali orodje, pluge, sode z živili, zaboje z obleko in lonci, so se koleasa pogosto do osi vgrezala v lepljivo blato.

Vsi, razen majhnih otrok, smo hodili peš. Prebijali smo se po najboljših močeh po blatu, skozi dež, ki nas je zavite v plašče, vreče in rute, ki so nas zaradi mokrote bolj ovirale kakor varovale, neusmiljeno bičal.

Tedaj pa je napočil trenutek, ko sem, opotekaje se pred svojim konjem, nenadoma zagledal kako mljlo pred seboj odprtino med dvema bregovoma, ki jo imenuje Natanael Gore na svojem zemljevidu »ožino«. Celo sekundo sem strmel proti našemu cilju, nato sem s pogledom preletel vrsto ljudi in voz in se ustavil na Lindi, ki je s težavo hodila po blatu. Mokra obleka se ji je oprijemala telesa; plašč ji je plahotal v viharju. Na ves glas sem zaklical Andyju, ki je z lopato v rokah copotal ob mojem vozu: »Pojdi in povej gospodu Makersu... povej vsem, da smo na cilju! Onkraj tiste ožine leži dolina Nawkatsha!«

V izmučenih ljudeh se je na mah porodila nova moč. Videti je bilo, kakor da se nič več tako globoko ne vgrezamo v blatna tla. Ko se je Andy vrnil sem ga prosil, naj gre h gospe Makersovi in ji pove, da bi rad govoril z njo.

Linda je bila nekje v sredini povorke; poleg nje je hodila gospa Lomaxova. Zdaj sta se obe ženski ustavili in počakali, da sem ju dohitel.

»Gospa Makersova, zdaj boste šli na moj voz,« sem rekel. »Ako vas moji konji ne bodo mogli vleči ta zadnji košček poti, se bom sam vpregel pred voz.«

Linda me je presenečeno pogledala, nato pa je z mojo pomočjo splezala na voz. Gospa Lomaxova je oklevaje obstala.

»Vi se boste seveda tudi peljali, gospa Lomaxova,« sem jo povabil. »Hvala lepa, gospod Ollenshaw.«

Tako se je zgodilo, da se je naposled Linda vendarle na mojem vozu pripeljala v dolino, ki naj bi postala naša nova domovina.

Neposredno onkraj ožine se je razprostirala dolina tja do bregov Nawkatsha reke. Bila je to dolga in ozka dolina. Le na tisti strani, od katere smo prihajali mi, so jo obrobjali hribi. Z vseh drugih strani je bila obdana z valovitim gričevjem. Na dan našega prihoda ni bilo videti cvetočih travnikov, ki jih je omenjal gospod Gore. Po jesensko pobarvani travnati pokrajini se je valila narasla, umazana reka. Ko pa so se naši vozovi počasi spuščali navzdol proti reki, sem si kaj lahko zamišljaj, kako ljubka se je morala zdeti ta pokrajina Natanaelu Goreju, ko se je nekega svetlega poletnega dne prvič oziral na njo in sklenil, da si jo prilasti.

Naposled je Eli, ki je bil pred nami, ustavil svoj voz, snel klobuk z glave in stresel s sebe deževne kapljice. Oči so se mu svetile; in dobro sem opazil, da je mislil hkratu na dobroto Boga, ki nas je varno pripeljal semkaj, ter na dobroto te plodne zemlje. Vendar ga je v tem trenutku zapustila njegova običajna zgovornost. Rekel je le: »Zdaj smo torej tu.« In tudi jaz sem le ponovil: »Da, tu smo.«

Zdaj je bilo potrebno samo še nekaj: da bi bila pustinja res vesela našega prihoda, da bi divjina vzcvetela kakor rožni grm!

PO SVETU

× **Utripanje srca** je takt življenjskega stroja. Pri ljudeh in živalih je kolebanje utripanja znatno. Enoletno dete ima približno 11 utripov v minuti. Od 20. do 25. leta koleba utripanje od 71 utripov navzgor. Na stara leta doseže puls do 80. Pri domačih živalih znaša 60 do 80 in je torej utripanje podobno človeškemu. To velja za prašiče, ovce in koze. Konj ima povprečno 40, slon 25 do 28, miš in podgana okrog 700 utripov v minuti. Srce ptic utriplje mnogo hitreje. Kanarček ima 1000 utripov v minuti. Pri ribah se giblje število med 16 in 86. Pri jegulji pade med zimskim spanjem puls pogosto na en utrip v minuti.

× **100 let saksofona.** Pred 100 leti je izumil Francoz Adolph Antoine Sax glasbilo, ki mu je poznejše jazz-glasba pripomogla do svetovne slave. To je saksofon v bistvu kovinat klarinet, od katerega se razlikuje samo po zveneči cevi. Izumitelj sam, znan francoski izdelovalec glasbil, je mogel uveljaviti novo glasbilo šele potem, ko so začeli strojno izdelovati njegove sestavne dele. Prvotno so izdelovali saksofon v šestih velikostih. Sax sam je doživel razširitev vojske izuma. Od leta 1857 je bil profesor igranja na saksofon na pariškem konservatoriju. Na tem instrumentu so pa mojstri večinoma zamord.

× **Blisk je včasih dolg do 10 km.** Njegova barva je bela, rdeča, rdečkasta, pa tudi škrlatna in rdečkastomodra. Najhujši so bliski odnošno strele blesteče bele barve, dočim so blede, ohlilnejše, zato pa lažje zanetijo požar. Najmanj so nevarne rdečkaste strele. Čeprav je med početnimi nevihtami ermenje večkrat odelušite, se sliši največ 25 km daleč, dočim lahko slišimo topovski strel do 200 km daleč, seveda če je top temu primerno velik. Intenzivnost strele se čeni na 1200 do 2000 amperov, napetost pa na 50 do 100.000.000 voltov. Na vsi zemlji udari strela približno 100 krat v sekundi. Pri tem sproščena energija je torej ogromna in bi opravila mnogo dela, če bi jo mogli prestreči in vpreči v stroje.

× **Lepotičenje v starem veku.** Antimon, prvina kovinaste oblike, sivkasto bele barve trša od medu, je bila znana že v pradavnih časih. To dokazuje najdba vaze v ruševinah Telloha v bivši Mezopotamiji iz začetka tretjega tisočletja pred Kristom. Mnogo bolj je bila pa znana njegova dvojniška prvina z žveplom, antimonski sulfid, nazvan tudi cink. Stolčen v temnosiv le, sketajoč se prašek se že od pametveka uporablja kot barvilo za barvanje ali podaljšanje obrvi. V Egiptu so že v mlajši kameniti dobi uporabljali cink za barvanje obrvi in trenalnic. Poleg tega črnega barvila so uporabljali tudi zeleno barvo iz dobro zmletega malahita, s katero so delali kroge okrog oči in črte pod vsakim očesom. Lepo to sicer ni bilo, toda starim Egiptanom je bilo všeč. Iz časov okrog leta 3000 pred Kristom so bile najdene alabastrove nosodice, v katerih je bil cink kot barvilo. Tako sočasno mast je prinašala 100 nebeskih deklet tudi stvarniku in gospodarju sveta Brahmju v Indiji. To ni bila mast, temveč barvilo oči. V vročem podnebnju orientalskih dežel so domačasne bolezni in zato so bili tam nekateri kovalski preparati kot zaščitno sredstvo zelo priljubljeni. Črno barvilo so pa uporabljali tudi iz strahu pred »zlim pogledom«. Ta vraža je še sedaj razširjena med orientalskimi narodi.

× **Dragocena kovina germanium.** Najdražja kovina je poleg radia germanium. To je zelo redka prvina. Našli so jo v srebrni rudi argyrodi, obstoječi iz srebra, germanija in žvepla. Odkril jo je leta 1886, kemik Winkler. O tej rudi je govoril že leta 1871, ruski učenjak Mendelejev. Pobudo za iskanje neznane prvine je dala Winklerju analiza argyrodi, pri kateri se je vedno ponavljala izguba 7%. Iz tega je sklepal, da mora biti v rudni novi prvina. In res je to končno izločil na rudarski akademiji v Freybergu. Ne poznamo še rudnine, iz katere bi se dal pridobivati cenejši germanium kovine, ki ji je dal Winkler ime na čast Germanije, Nemčije.

× **Naša Zemlja sveti v vesoljstvu.** Učenjaki trdijo, da sveti naša Zemlja v vesoljstvu, in sicer da se širi od nje modrikasta svetloba. Če bi gledal kdo Zemljo iz lunine sfere, bi videl suho zemljo v obliki svetlih, morja pa v obliki temnih lis. Toda že z Marsa bi videl samo svetel kolar. Prebivalci Saturna bi pa že morali imeti močne daljnogledne, če bi slišali hoteli videti Zemljo. Z Urana bi je pa niti z daljnogledom več ne videli. Kakšno svetlobo ima Zemlja? To vprašanje se je posrežilo rešiti učenjaku Lowe-

Zgodovina vojn v številkah

Najdaljša evropska vojna je trajala 55 let, najkrajša pa šest dni

Mnogi ljudje mislijo, da število oboroženih spopadov med evropskimi državami v novejšem času pojema. V resnici pa ni tako. V 19. stoletju je bilo v Evropi več oboroženih spopadov kakor v prejšnjih dveh stoletjih skupaj. Število relativno kratkih vojn se je zelo povečalo. Dočim je trajala od l. 1600 do 1700 točno polovica vseh vojn, od 1700 do 1800 pa nekoliko manj od polovice nad pet let, je bilo daljših vojn v 19. stoletju samo petih 10%. Nekaj je bilo pa tudi daljših, tako angleško-francoska vojna, ki je trajala od leta 1803 do 1815, vojna na Iberskem polotoku od 1807 do 1814, grško-turška vojna od 1822 do 1829 in vojna med Francijo in Mehiko od 1862 do 1867. Najkrajša vojna, kar jih pozna zgodovina, je bila ona med Sardinijo in Avstrijo, ko je trajalo vojno stanje samo šest dni, in sicer od 20. do 26. marca 1849.

Najdaljša vojna, kar jih pozna novejša doba, je trajala 55 let. V njo sta bili zapleteni v prvi vrsti na morju republika Venezija in Turčija. Ta vojna je trajala od 1644 do 1699. Tridesetletna vojna od 1618 do 1648 je bila kakor vse druge dolge vojne prav za prav cela vrsta vojn, ki se jih je udeleževala večina evropskih držav. Špansko-portugalska vojna od 1640 do 1688 je bila tretja najdaljša vojna, kar jih pozna zgodovina. Po trajanju je zastajala le malo za njo vojna med Francijo in Španijo od 1635 do 1659, ki je zaključila 150 let trajajoči konflikt med obema sosednjima državama z zmago Francije in Pirenejskim mirom.

Dočim so bile v 17. stoletju štiri vojne ki so trajale nad 20 let, je bilo v 18. stoletju samo ena daljša vojna, in sicer nordijska od 1700 do 1721 med švedskim kraljem Karlom XII, na eni ter Rusijo, Dansko in Poljsko na drugi strani za

lu in njegova dognanja je potrdil učenjak Wood. To tajno nam odkriva Luna. V jasnih nočeh, ko Lunin srp polagoma narašča, lahko vidimo s prostim očenom ostali del Lune v motni, pepelasti svetlobi. In to je svetloba, ki jo meče naša luna na našo zemljo in ki je tako razločna na nočni strani Lune. To je pa zopet odbita sončna svetloba, kajti naša Zemlja lastne svetlobe nima. Luna pa zopet odbija to svetlobo. Odbite žarke je opazoval zvezdoslovec Lowel v prizmah in lečah Merjenja so pokazala, da je pepelasti žarek na Luni krasne modre barve, kakor nebo nad zemljo ali morje.

× **«Nasvetlješe» mesto.** Nemško dvojno mesto Traben-Trarbach pri Koblenzu je praznovalo lani zanimivo obletnico. To sloveče vinodno mesto na reki Mozeli je namreč uvedlo kot prva nemška občina pred 50 leti sistematično električno razsvetljavo, dočim tako veliko mesto kakor je Berlin takrat še ni imelo enotnega električnega omrežja. V mestu Traben-Trarbach so si takrat zgradili lastno elektrarno. Mesto je imelo 1100 žarnic in 10 obločnic, kar bi pomenilo zdaj zelo skromno podjetje. Leta 1881, je bilo pa to prvo veliko delo te vrste v vsej Nemčiji. Elektrarna je dajala tok ne samo za razsvetljavo, temveč tudi za pogon strojev v raznih industrijskih podjetjih. Zanimivo je da je čez nekaj mesecev po zgraditvi elektrarne v Traben-Trarbachu še eno nemško mestece dobilo enotno električno omrežje. To je bilo zdravilišče Reichenhall.

× **Na smrt obsodilo na smrt tri moške, in sicer 56-letnega Karla Henzeja, 54-letnega Ladislava Roznerskega in 30-letnega Hansa Barscha,** ker so izrabili priliko, ko so teroristični bombniki napadli Berlin, za plenitev po tujih stanovanjih. Vsi trije so bili usmrčeni.

× **Uporaba pajčevinastih nitk.** Skoraj da ne vemo tega, da so tudi pajčevine, ki v pozni jeseni povsod visijo po zraku, uporabne. Uporablja jih znanstveni mehanik za sestavljanje znanstvenih aparatov. Da pridolijo čim več pajčevin, ujamejo pajke in jih dajo v prazne škatlice za vžigalice. Čez nekaj dni odpro škatlice in dajo pajkom podolgovate klinčke kot nekatere lestvice, kjer pajki plezajo navzgor in navzdol. Da se morejo spuščati nizdol, si pajki napreduje svoje fine pajčevinaste niti, ki jih dotični, ki se s tem bavijo, brz navijejo na majhen zičnat okvirček. Časih zadošča en sam pajek, da so niti avite na 20 takih okvirčkov. Pajek napravi do 100 metrov dolgo nit, preden preneha in ga spet izpusti. Ko so kakih dvanajst pajkov prišli na ta način, da so proizvajali svoje niti, ima mehanik dovolj snovi, da izhaja z njo vse leto. Pajčevinaste niti so za sestavo finih, mehaničnih instrumentov zato pripravne, ker bi se vsakršna druga snov, pa bodisi, da bi bila še

nadvlado nad Vzhodnim morjem. V to vojno so posegle še Anglija, Hannover in Pruska. Nad 10 let je trajala tudi velika turška vojna z brezuspešnim obleganjem Dunaja od 1682 do 1699 in 13-letna španska nasledstvena vojna od 1701 do 1713 med Francijo in cesarjem Leopoldom I., ki je šla vzporedno z nordijsko vojno in privredila do zveze pomorskih veselj Anglije in Holandske z Nemčijo in Portugalsko proti Ludviku XIV. Druga vojna Ludvika XIV. je trajala od 1688 do 1697. Vojna za avstrijsko nasledstvo je bila končana šele čez 8 let (1740—1748). Turška vojna od 1657 do 1664, druga vojna Ludvika XIV. proti Nemčiji od 1672 do 1679 in brezuspešna vojna Friedricha Velikega proti nadmočni koaliciji najmočnejših evropskih držav od 1756 do 1763 so trajale po 7 let. Okrog pet let je trajala v Evropi še vsaka izmed petih vojn 18. stoletja, nordijska od 1655 do 1660, poljsko-turška od 1673 do 1678, vojna za poljsko nasledstvo prestola od 1733 do 1738, rusko-turška vojna od 1769 do 1774 in končno še proti koncu stoletja koalicijska vojna proti francoski revoluciji od 1792 do 1799.

V vseh teh dolgih in mnogih vojnah je bilo od 1618 do 1905 okrog 1700 večjih bitk obleganj in kapitulacij. Dve tretjini vseh bitk pa so bile francoske vojske skoraj polovico pa vojske stare avstro-ogrške monarhije. Anglija je bila zapletena v 12 velikih in dolгих koalicijskih vojn na evropskem kontinentu, toda njena vojska je posegla na kopnem in na morju v spopade samo v 20%. Ruska vojska je posegla v 19% vseh evropskih oboroženih spopadov. Pruska v 18, Španija v 16, Turčija v 12, Nizozemska pa v 10%. Priljučujoče številke se na nenašajo samo na bitke na evropskih tleh, kjer je trajala najdaljša vojna 55 let, najkrajša pa samo šest dni.

tako nežna, spremenila pod vplivom vročine, mraza ali sopenje, le na pajčevinaste niti ne vpliva ničesar. Zato so le te primerne za najfineše merjenje v znanstvu.

Misli

So ljudje, ki za časa pesnikovega življenja ne kupijo njegovih knjig, po njegovi smrti pa dajo tisočake za njegov zobotrebec.

Vsak je svoje sreče kovač, pa tudi kovač mora tmeti srečo.

Najhitrejšje se postara hvaležnost.

V knjigi življenja marsikdo le črkuje.

Bogatini pozna svet, siromaki življenje.

Mnogo truda je, da se nauči človek govoriti, še več, da se nauči molčati.

Domače zdravilne rastline

Kako jih nabiramo in sušimo

31. RUMENI RABOZEL

all rumena medena detelja je dvoletno zelišče s pokončnim stebлом, ki zraste do 1½ m visoko. Liste ima trojnatke kakor vobče detelje. Srednji listek ima očiten peceljček, obstranska dva pa skoraj sedita. Ob dnu 1 cm dolgega pecija prirašča dva, večinoma celoroba prilistka. Drobnji, svetlorumeni cveti so kimasto preveščeni, po 5 do 7 mm dolgi. Rastejo na 2—3 mm dolgih pecijih drug poleg drugega, precej na dolgo koncem stebel in vej. Čaša ima pet neenakih zobcev; vene sestavljata pet paroma enakih listov od katerih sta spodnja dva zrasla v čolnic. Ta objema deset prašnikov; devet jih je z nitmi zraslih v žlebcih, deseti je prost. V žlebicu je pesticeva plodnica ki dozori v 4 mm dolg, jajčasto napihjen strok. Strok je rjav, gol, zapira 1—4 semena in se ne razpreza. Cveti imajo precej jak, prijeten vonj.

Rumeni rabozel raste po pustem svetu kraj potov in po grobljah, pa tudi po njivah, zlasti med žitom.

Iz rabozela prirejuje poseben obliž, rabi pa se tudi za obkladke.

Za prodajo strizemo z rastline, kadar je v polnem cvetju, vrhove in daljše veje ter jih sušimo v sencl. Cvetje in listje obdrži prvotno barvo in tudi svoj vonj.

Suho rastlino polagajo tudi med obleko kot sredstvo zoper molje.

SMEŠNICE

LJUBEZEN

Župnik je rekel kmetu Janezu: »No to mi je zelo všeč, da po tolikih letih zakona svojo ženo še vedno poljubljate. To je prava ljubezen!«

Janez je zašepetal župniku na uho: »O ljubezni ni med nama več sledu. Zdajle sem se hotel preprčati, če se ni moja stara zopet napila žganja.«

IZKUSEN MOZ

Neki bogataš se je peljal v spalnem vagonu. Ko se je bližal vlak postaji, se je pripetila nezgoda, vagon, v katerem je bogataš spal, se je iztril in se valil po visokem nasipu navzdol. Pod nasipom se je ustavil in iz vagona se je slišal glas: »Miruj že vendar, stara, saj že vstajam, ne tresi me več, obljubim ti, da ne bom več prišel meglen domov.«

OVINEK

Dvajsetletna hčerka pravi svoji materi: »Veš, mama, kaj bi ti lahko postala brez najmanjšega truda?«

»No, radovedna sem kaj.«
»Stara mati.«

BAJKA

Profesor: »Tičar, povejte mi, kaj je bajka.«
Dijak: »Bajka je pripovedka, ki ni resnična.«
Profesor: »Pazite torej! Nocoj se mi je sanjalo, da sem zlezal na streho in z vilami prebodel luno.«

Dijak: »To je neumnost.«

ZAKONSKA

Žena: »Tako pozno prides domov in pijan, pa se še smeješ!«
Mož: Smejem se od veselja, da te zopet vidim.«

V PESNIKOVEM DOMU

Kuharica: »Prosim, gospod, gospa kliče k obedu to, kar je na vas umrljivega.«

IZ GIMNAZIJE

Milan reče sošolcu: »Rad bi vedel, zakaj sem bil danes zaprt. Tudi ti nisi vedel, kako je bilo ime devici Orleanski...«

Sošolec: »Zato, ker si rekel Lavra, kakor je ime profesorjevi nevesti.«

RAZLIKA

Kakšna razlika je med kačo in odvetnikom?
Če kača naleti na polža, ga požre in se ne zmeni za njegovo hišo. Odvetnik pa vzame hišo in se za polža ne briga.

KAVALIER

V natrpanem tramvaju sedi debeluhast gospod in se jezli:

»Ta naša mladina! Ne pozna niti reda niti dostojnosti niti vljudnosti!«

»Če se ne motim, — pripomni njegov sosed začudeno — je vam tale mladenič odstopil svoj sedež.«

»Da, toda moja uboga žena mora še vedno stati.«

O SKOPUHU

Skopuh ej umrl, prišel je pred nebeška vrata. Sveti Peter mu je odprl in ga vprašal:

»Kaj si dobrega storil na zemlji?«

»Revežem sem dal dve liri.«

Peter je odprl debelo knjigo in potrdil.

»In kaj si še storil?«

»Reveni ženi sem dal tri lire.«

Sveti Peter se je preprčal.

»Povej dalje, kaj si še dobrega storil?«

»Bolni deklici sem dal tudi tri lire in to je vse.«

Nato pravi sveti Peter svojemu tajniku:

»Vrni mu osem lir in ga pošlji k vragu.«

ZRTEV

Uradnik: »Zdravnik je prepovedal moji ženki, da bi še nadalje sama kuhala.«

Znanka: »Torej je ubožica tako bolna?«

Uradnik: »Ne, ne, ona je zdrava ko riba. Bolan sem samo jaz.«

RADOVEDNEŽ

Pismonoša: »Evo vam, gospod, tu je osmrtnica baronice Ceknovce.«

Zdravnik: »Hvala Bogu, sedaj bomo vendarle zvedeli, koliko je bila stara.«

UGODNO

»Moj kolega hoče vse imeti, kar vidi!«
»Predstavi mu najino hčer!«

NATANCEN

Profesor svoji ženi: »V spanju si glasno francosko govorila, pa tako napačno, da sem moral tvoje stavke trikrat popraviti.«

JUNAK

Znan strahopetec iz naše družbe je dobil od razjarjenega sobesednika zvonečo zausnico. Ko je odločni »klofač« dvignil roko, da bi mu prismoil še eno brižugo v obraz, ga tepenec ustavi s hladnim nasmeškom:

»Ne trudite se več. Eno sem mirno prebšal, druge pa ne bom!«

IZGOVOR

»Tako, vi, moj hlapec, si upate kaditi moje smotke. To je že preveč!«

»Oh, ne zamerite, gospod, menil se ne zdi preveč: zapalil sem si šele prvo.«

PRIJATELJ MIRU

Dekla priteče vsa iz sebe k učenjaku v sobo in kriči: »Gospod, gospod, iglo sem pogoltnila!«
»Nate drugo, Barbika, pa me pustite pri miru!«

TOČNOST

V ponedeljek večer ob pol osmih sem v pivnici zapazil lepo napravljene mladenci, ki je sesjal cigareto. Gledal je na uro, manjkalo je še pol minute do poln. V tem trenutku se otvorijo vrata srednje sobe in mlado, gosposko dekle privihra z dolgimi koraki proti njegovu mizi, obstane pred njim, mu pomoli naročno uro z brilanti pod nos in bruhne zmagovito: »Glej! Kaj praviš na to?«
»Kaj naj rečem?« odvrne mladenci mello.
»Dovolil! Ob pol osmih sva se domenila, in na minuto sem točna!«

»Seveda,« se nasmehne mladenci. »Ampak danes je ponedeljek. Dogovorila sva se pa v soboto. Že dva dni posedam tu!«

NI RAZLIKE

»Kak je razloček med giljotino in ljubeznijo?«
»Nikakršen; obe namreč pripravita človeka ob glavo.«

Križanka št. 42

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1 glavno mesto evropske države, 6 časopisni sodelavec, 15 ploskovna mera, 16 skupina žužek, 17 eksplozivno orožje, 18 oblika zemeljske površine, 19 kazalni zaimek, 20 del strehe, 21 gospodinjске potrebsčine, 22 zohod, 23 škoda izraz obžalovanja, 24 glavno mesto evropske države, 25 domače živali, 26 gostilniški uslužbenec, 27 žensko ime, 28 otok v Jadranskem morju, 29 stojča voda v mrtvi strugi, 30 junak znane Levstikove povesti, 31 obrtnik ali rokodelc, 32 začetek in konec našega sestava pismenk, 33 društveni sestanek, 34 mehki rahločuten, 35 gospodski dom, 36 pes, 37 konjska oprema, 38 ruska reka, 39 medmet, 40 razdobje, obdobje, doba (tujka), 42 kos pohitva, 43 znanost, 44 ruska reka, 45 žensko ime, 46 gorek vroč, 47 potrebuje vsak poljedelec in vrtar, 48 celo, 49 ime naše filmske igralkice, 50 slovenski pisatelj, 51 španska reka, 52 pogrnjala, 54 domača pritrtilnica, 55 pripadnik evropskega naroda, 56 grška črka, 57 primitivno prometno sredstvo, 58 osebni zaimek (množina), 59 drug pri poroki (srbhrv), 60 moravsko mesto, 61 stoletje, doba, 62 zreden nebesni pojav, 63 nesrečnej, revež, 64 prevara, goljufija (tujka), 65 lahkoatletska disciplina, 66 velike časovne enote, 67 lažnivec (srbhrv), 68 kmečki delavec, 69 jedilno orodje, 70 število, 71 vrsta krpnika, 72 roman, ki ga je izdala Slovenska Matica.

Navpično: 1 zabavišče, 2 znak za kemično prvino, 3 utežna enota, 4 nasilni odvzem, 5 medmet, 6 srkati, gasiti žejo, 7 osebni zaimek, 8 podredni veznik, 9 pripadnik azijskega naroda, 10 vrag, hudobni duh, 11 svojilni zaimek, 12 mongolskotatarski poglavar, 13 v rani, 14 bolezen, 17 ljuba, draga, 19 teža zavitka, paketa, 20 začimba, 21 gočna ptica, 22 znova, 23 nogometna potiebsčina, 24 racionirano živilo, 25 naloga, vezba, 26 prebivalec večje naselbine, 27 lepa, mična, 28 žensko ime, 29 položaji, 30 turški reformator, 31 žveča živahna, 33 kip, spomenik, 34 denar, 35 zavestno, vedoč, 36 katlica, določena količina (tujka), 37 majhna umetnina, 38 tiho, molče, 39 čutni organ, 41 del nože, 42 mesto na angleški obali, 43 del drevesa, 44 konica, želo, 46 slabo razsvetljen, 47 ic, 48 zemlja, namenjena za pridelovanje zelenjave, 50 ro-

1	2		3	4	5		6	7	8		9	10	11	12	13		14
15			16				17				18						19
			20				21				22						23
		24				25				26							27
28									30							31	
32			33						34								
			36						37						38		39
40	41						42					43					44
45							46					47					48
49							50										53
54			55						56						57		
			59						60								62
			63						64								66
67							68										70
71																	72

ka, 51. bojni voz, 52. sledi strelu, 53. bosti, 55. država v Aziji, 56. hrib, vzpetina, 57. obrtnik, 58. brez življenja, 59. poza, obnašanje, 60. sorodnik, 61. deli hiš, 62. racionirano živilo, 63. izmikavt, 64. število, 65. orožje, 66. za delo nerazporejen, 67. tuja kratica za mesto pečata, 68. reka v Sibiriji, 69. predlog, 70. podredni veznik.

RESITEV KRIZANKE ŠT. 41

Vodoravno: 1. kritik, 6. pst, 9. soliter, 15. rog, 16. malarija, 19. Aral, 20. ki, 21. as, 22. namera-vati, 24. Emica, 26. varam, 28. manekin, 30. teze, 32. up, 33. Kotor, 35. zavezan, 37. smelo, 38. at, 39. lira, 40. enako, 41. svet, 42. lo, 44. ker, 46. kan, 47. vino, 49. stik, 51. pas, 53. če, 54. oropan,

56. bele, 58. obi, 60. oven, 62. ro, 63. ozebel, 65. Rozike, 68. ob, 69. Ag, 70. re, 71. odirati, 73. ama-ter, 76. kalij, 78. jatica, 79. omela, 80. vezir, 81. mantra, 82. un, 83. lik, 84. Cop, 85. Nada, 87. opal, 89. ce, 90. Ezav, 91. ko, 92. pramen, 93. udav.

Navpično: 1. krava, 2. rosa, 3. Ig, 4. imam, 5. kam, 6. par, 7. sramota, 8. Tivar, 9. sateliti, 10. la, 11. Irena, 12. tam, 13. eliten, 14. ni, 17. levo, 18. Jan, 20. obi, 22. napet, 23. ik, 25. Cezar, 27. rumeno, 29. Izak, 31. enoten, 33. koline, 34. ta, 36. Vera, 37. Svarog, 39. literati, 41. skoraj, 43. on, 45. epika, 47. vazelin, 48. obed, 49. si, 50. ko-zica, 52. so, 53. čebelice, 55. poraz, 57. El'ja, 59. bi, 61. votel, 64. boj, 66. otram, 67. Emona, 72. ranar, 74. am, 75. rakev, 76. kepa, 77. Irak, 80. voz, 84. ma, 82. upl, 84. če, 86. do, 87. on, 88. Lu.